

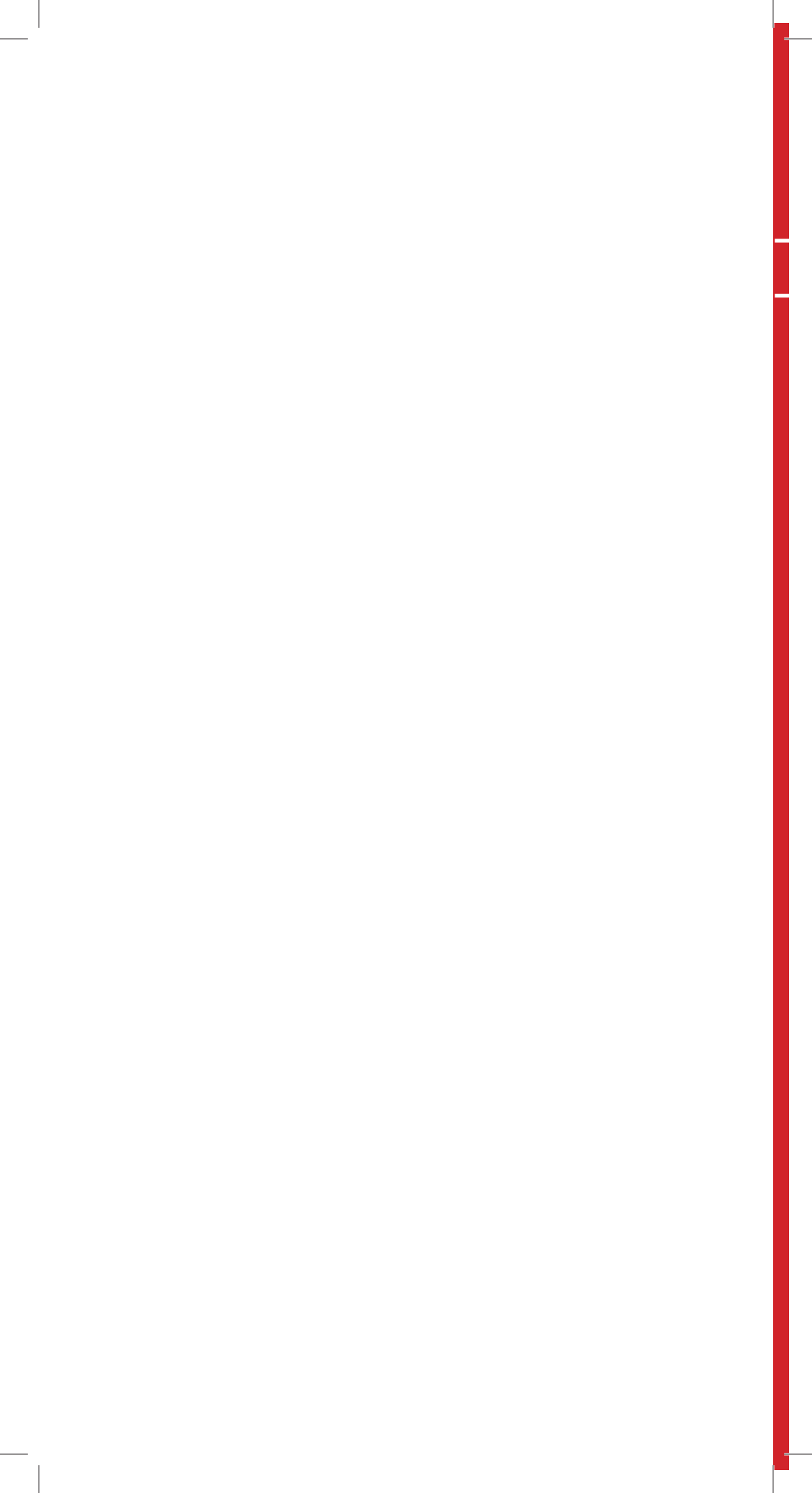

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

ENGELLİ HAKLARI REHBERİ

İÇİNDEKİLER

ENGELLİLER İLE İLGİLİ TARİHSEL SÜREÇTE YAPILAN ÇALIŞMALAR NELERDİR?	3
TÜRKİYE'NİN DE TARAF OLDUĞU ENGELLİLER İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER İÇEREN ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER NELERDİR?	3
ÜLKEMİZDEKİ ENGELLİLERLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER	4
ENGELLİLER İLE İLGİLİ DEVLETİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELERDİR?	7
YASA VE MEVZUATTA TANIMLANAN ENGELLİLER İLE İLGİLİ HAKLARDAN KİMLER FAYDALANABİLİR? NASIL TESPİT EDİLİR?	9
ENGELLİLERİN ERİŞİMİ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER NELERDİR?	9
ENGELLİ AYLIĞI	11
ENGELLİ AYLIĞI BAĞLATMAK İÇİN GEREKLİ BELGELER	11
EVDE BAKIM HİZMETLERİ SUNULMASI	13
GÜNLÜK YAŞAMDA ENGELLİLERE TANINMIŞ HAKLAR	16
KAMUSAL HAKLARDA İNDİRİM	16
ULAŞIMDA İNDİRİM	17
ARAÇ ALIMLARINDA ÖTV VE MTV MUAFİYETİ	18
ENGELLİ ÇOCUĞU OLAN ÇALIŞANLARIN HAKLARI	20
ENGELLİ ÇALIŞANIN HAKLARI	25
SOSYAL YARDIM HAKLARI	31
ON SEKİZ YAŞ ÜSTÜ ENGELLİLİK AYLIĞI	31
ON SEKİZ YAŞ ALTI ENGELLİ YAKINI AYLIĞI	32
PERİYODİK SOSYAL İNCELEMELER	32
EVDE BAKIM AYLIĞI	32
VAKIF AYLIĞI	33
YETİM AYLIĞI VE AYNI ZAMANDA ENGELLİ MAAŞINA HAK KAZANANLAR	33
ENGELLİ MAAŞLARI VE HACİZ	33
TIBBİ MALZEME ALIMINDA HAKLAR	33
ENGELLİ ÇOCUKLARIN ÖZEL EĞİTİM HAKKI	36
ÜNİVERSİTEDE ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN HAKLARI	36
MÜZE VE ÖREN YERLERİNDE İNDİRİM	37

EKPSS'YE GİRME HAKKI	37
EMLAK VERGİSİ MUAFİYETİ	38
MUAYENEDE ÖNCELİK HAKKI.....	38
DEVLET TİYATROLARINDA İNDİRİM	38
BAYİİLİKLER	38
SAĞLIK RAPORU ALIMI, ÜCRETİ, GEÇERLİLİK SÜRESİ VE İTİRAZ HAKKI	38
TOKİ KURA ÇEKİLİŞİNDE HAKLAR	39
OTURULAN KONUTTA DÜZENLEME YAPILMASI	39
ENGELLİLERE YÖNELİK KDV MUAFİYETİ.....	40
ERİŞİLEBİLİRLİK	40
ENGELLİ SPORCULAR	41
İŞİTME ENGELLİLERİN HAKLARI	41
ENGELLİ SEÇMENLER	41
MESLEK EDİNDİRME HAKKI	41
ENGELLİ KİMLİK KARTI	41
FİZİK TEDAVİ SEANSLARI	42
ORTA ÖĞRETİMDE ORTAK SINAVLARDAN MUAFİYET	42
KORUMALI İŞ YERLERİ	42
BELEDİYE HİZMETLERİ	42
BAKIMA MUHTAÇ YAKINI OLAN ERBAŞ VE ERLER HAKKINDA.....	43
18 YAŞINI DOLDURAN ERKEK ENGELLİ ÇOCUKLAR İÇİN YAPILMASI GEREKENLER	43
ENGELLİ SORUNLARI DANIŞMA.....	44
ENGELLİLERLE İLGİLİ VERGİ UYGULAMALARI	44
ENGELLİLİK İNDİRİMİ UYGULAMASI	44
ENGELLİLERE SAĞLANAN DİĞER VERGİ AVANTAJLARI	56
EKLER	72

SUNUŞ

Bireylerin demokratik hak ve özgürlüğü için her engeli aşmayı amaçlayan Cumhuriyet Halk Partisi, engelli yurttaşlarımızın önündeki engellerin kaldırılması için her platformda üzerine düşen görevi yerine getirmektedir.

Engelli yurttaşlarımızın toplumsal yaşama aktif olarak katılmasını sağlamak ve eşit yurttaşlığı mümkün kılmak amacıyla; eğitim, sağlık, ulaşım ve istihdamda karşılaşılan engellerin bir bir ortadan kaldırılması için tüm arkadaşlarımız çaba harcamaktadır. Engelli yurttaşlarımız tarafından veya bu amaca hizmet için kurulan sivil toplum kuruluşlarınca iletilen sorun ve öneriler titizlikle incelenmekte ve Meclis gündemine taşınmaktadır.

Sosyal devlet anlayışımızın gereği olarak ve sosyal devleti güçlü kılmak için, engelli bireylerin çağdaş yaşamın gerektirdiği olanaklara her alanda kavuşmalarını temel bir insan hakkı olarak kabul ediyor ve çalışmalarımızı buna göre yapıyoruz.

Toplumun bir parçası olan engelli bireylerin, hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmalarını sağlamak amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin 24. Döneminde Partimizin yapmış olduğu çalışmaları “Engellilerle İlgili TBMM Çalışmaları” başlıklı raporumuzda bir araya getirilmiş, engelli yurttaşlarımızın engelleri aşma mücadelesinde Meclisteki gözü, kulağı, dili, eli ve ayağı olduğumuzu anlatma fırsatı bulmuştuk.

Türkiye çapında, zaman zaman engelli sivil toplum kuruluşları ve engelliler ile ilgili olarak partimizce yapılan görüşmelerde, engelliler mevzuatında sık sık değişikliğe gidilmesi nedeniyle engellilerin engelli haklarına tam olarak hâkim olmadıkları tespit edilmiştir. Bu nedenle 2014 yılı itibarıyla partimizin hazırladığı ve engelli yurttaşlarımızın tüm sorunlarının cevaplarını ve engellilikle ilgili mevzuatları içeren “engelli hakları” kitapçığının engellilerimize yol gösterici olacağını umuyorum.

Engelli bireylerin haklarını güvence altına almak ve yaşam kalitelerini yükseltmek düşüncesiyle hazırlanan bu kitapçığı engelli yurttaşlarıma bilgisine sunuyor, hazırlayan tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyor ve daha sonra birlikte yapacağımız çalışmalarımıza da ışık tutacağını ümit ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, engelsiz günler için birlikte çaba harcayarak, her zaman engellilerimizin yanından olacağımızın bilinmesini istiyorum.

Kemal KILIÇDAROĞLU
CHP Genel Başkanı

ENGELLİLER İLE İLGİLİ TARİHSEL SÜREÇTE YAPILAN ÇALIŞMALAR NELERDİR?

İlk kez Birleşmiş Milletler, engelliler ile ilgili çalışmalarını 1945 yılında başlatmış, 1975 yılında da “Özürlü Hakları Bildirgesi”ni yayınlamıştır. Bu bildirmede tüm engellilerin haklarının din, dil, ırk, cinsiyet, ideolojik ayırım yapılmaksızın garanti altına alındığı belirtilmektedir.

1989 yılında Özürlüler Alanında İnsan Kaynakları Geliştirme Eylem Planı İçin ‘Tallinn Çerçevesi’ kabul edilmiştir. Bu çerçevede engellilerin işgücü piyasasında yer almaları ve mesleki istihdamları için eğitilmeleri gerektiği belirtilmektedir.

1992’de Birleşmiş Milletler Özürlüler On Yılı’nın kapanış toplantısında her yıl 3 Aralık gününün Özürlüler Günü olarak anılması kararlaştırılmıştır. Bu toplantıda ayrıca engellilerin büyük bir kısmının gelişmekte olan ülkelerde yaşadığına karşılık 1993-2002 yılının Asya-Pasifik Özürlüler On Yılı olarak ilan edilmiştir.

2002 yılında ise Asya-Pasifik Özürlüler On Yılı’nın 2002- 2012 süreci için bir on yıl daha uzatılması kararı alınmıştır

TÜRKİYE’NİN DE TARAF OLDUĞU ENGELLİLER İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER İÇEREN ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER NELERDİR?

Türkiye’nin de taraf devlet olarak yer aldığı Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi, Sosyal Haklar Sözleşmesi, Ekonomik ve Kültürel Haklar Sözleşmesi, Çocuk Hakları sözleşmesi, Avrupa Sosyal Şartı (Türkiye tarafından 06.10.2004 tarihinde imzalanmış olup, henüz onaylanmadığı için yürürlüğe girmemiştir), ve engelli haklarını düzenleyen “ Engellilerin insanların haklarına dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi” iç hukuk sistemimizde yerini almıştır. Yani bu Uluslararası sözleşmeler, iç hukukumuzdaki yasalar gibi uyulması zorunlu metin özelliği kazanmışlardır.

ENGELLİ VATANDAŞLARIMIZI DOĞRUDAN VE EN YAKINDAN İLGİLENDİREN SÖZLEŞME; “ENGELLİ İNSANLARIN HAKLARINA DAİR BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ”

Türkiye'nin de taraf olduğu bu sözleşmeyle getirilen en önemli yenilik engellilerin BM bünyesinde oluşturulan “**Özürlü Hakları Komitesi**”ne başvuru hakkıdır.

Böylece bireyler ya da bunlar adına hareket eden birey ya da gruplar “sözleşme ihlali sonucunda zarar gördüğü iddiasıyla” komiteye başvurabileceklerdir.

Başvurma şartları, İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurma şartlarıyla hemen hemen aynıdır.

- Yapılacak şikayetin sözleşme hükümlerine uygun olması,
- Daha önce Komite veya başka bir Uluslararası makam tarafından incelenmemiş olması,
- İç hukuk yollarının tüketilmiş olması,
- Ve yeterli kanıtı dayanması gerekmektedir.

Şikayete konu olay, sözleşmenin imza tarihinden önce meydana gelmiş bile olsa sonuçları devam ediyorsa bireylerin başvuru yolu açıktır.

ÜLKEMİZDEKİ ENGELLİLERLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER;

Ülkemizde **ilk kez engelliler ile ilgili olarak CHP döneminde, Recep Peker hükümeti tarafından 02/08/1947 tarihli ve 3/6283 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Sağır Dilsiz ve Körler Tenasüt genel menfaatleri yararlı menfaatleri yararlı derneklerin sayılması hakkında çıkarılmıştır.**

Ülkemizde çıkarılan temel kanunlar aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Engelliler hakkında çıkarılan kanunlar

1. 27/6/1951 tarihli ve 5798 sayılı Kör, sağır ve dilsizlere mahsus bazı alet ve cihazların gümrük resmi ile diğer vergi ve resimlerinden

- muafliğı hakkında Kanun - 2. Adnan Menderes Hükümeti (Demokrat Parti)
- 1/8/1951 tarihli ve 5822 sayılı Sağır, Dilsiz ve Körler Müessesesinin Milli Eğitim Bakanlığına devrine dair Kanun – 2. Adnan Menderes Hükümeti (Demokrat Parti)
 - 3.12.1996 tarihli ve 4216 sayılı Özürlüler İdaresi Başkanlığı Kurulmasına ve Özürlülerin Durumları ile İlgili Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Yetki Kanunu – Necmettin Erbakan hükümeti (Refah Partisi-Doğru Yol Partisi)

Engelliler hakkında çıkarılan kanun hükmünde kararnameler 4216 sayılı kanuna dayandırılanlar:

1. Bakanlar Kurulunun 25/3/1997 tarihli ve 571 sayılı kararı ile - Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Başbakanlığa bağlanmıştır. Necmettin Erbakan hükümeti (Refah Partisi-Doğru Yol Partisi)
2. Bakanlar Kurulunun 30/5/1997 tarihli ve 572 sayılı kararı ile kararlaştırılan Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararname - Necmettin Erbakan hükümeti (Refah Partisi-Doğru Yol Partisi) Not: İmar Kanunu, Belediye Kanunu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kanunu, Devlet Memurları Kanunu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu, Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu, Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu, Genel Nüfus Yazımı Kanunu ve Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda değişiklikler yapılmıştır. Bu kararname ile, özellikle kamu kullanım alanlarına ve konutlara ruhsat verilmesi, engellilerin erişimine uygun hale getirilmesi koşuluna bağlanmıştır.
3. Bakanlar Kurulunun 30/5/1997 tarihli ve 573 sayılı kararı ile kararlaştırılan Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname - Necmettin Erbakan hükümeti (Refah Partisi-Doğru Yol Partisi)

Engelliler hakkında çıkarılan kararnameler

3512 sayılı Cemiyetler Kanununa dayandırılan:

1. Bakanlar Kurulunun 1/6/1963 tarihli ve 6/1793 sayılı kararı ile "Türkiye Sakatlar Derneği"nin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması – 10. İnönü Hükümeti (Cumhuriyet Halk Partisi)

Engelliler hakkında çıkarılan bakanlar kurulu kararları

3512 sayılı Cemiyetler Kanununa dayandırılan:

1. Bakanlar Kurulunun 2/8/1947 tarihli ve 3/6283 sayılı kararı ile Türkiye Sağır, Dilsiz ve Körler Tenasüt genel menfaatlere yararlı derneklerden sayılması – Recep Peker Hükümeti (Cumhuriyet Halk Partisi)

1615 sayılı Gümrük Kanununa dayandırılan:

2. Bakanlar Kurulunun 5/1/1990 tarihli ve 90/6 sayılı kararı ile “Malül ve Sakatların İthal Edecekleri Özel Tertibatlı Araçlar Hakkında Karar”ın yürürlüğe konulması – Yıldırım Akbulut Hükümeti – (Anavatan Partisi)

Engelliler hakkında çıkarılan yönetmelikler

1475 sayılı İş Kanununa dayandırılan:

1. Bakanlar Kurulunun 23/12/1971 tarihli ve 7/3600 sayılı kararı ile kararlaştırılan Sakatların ve Eski Hükümlülerin Çalıştırılmaları hakkında Yönetmelik – 2. Nihat Erim Hükümeti (Milli Birlik Hükümeti)

Anayasa'nın 90'ncı maddesine 2004 yılında getirilen ek madde ile de Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası sözleşmeler kanun hükmünde kabul edilmiş ve hatta iç hukukun önüne geçmiştir.

İç hukukta ki temel hak ve özgürlüklere ilişkin düzenlemeler aynı konudaki Uluslararası sözleşmelerden farklı ise uyumsuzluk halinde Uluslararası sözleşme hükümleri esas alınarak uygulanır.

Yasal düzenlemeler;

Engelli hakları ile ilgili olarak 2005 yılına kadar dağınık olarak bulunan mevzuat, kısaca Özürlüler Yasası olarak bilinen 1.7.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5378 sayılı “ÖZÜRLÜLER VE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN” ile bütünlük kazandırılmak amaçlanmıştır. Ancak yine de yaşanan eksiklikler, daha sonra torba yasalarda ek maddelerle düzeltilmeye çalışıldıysa da mevzuat çok dağınık ve detaylıdır. Bugün başta Anayasamız olmak üzere elliye aşkın yasada engelli haklarıyla ilgili düzenleme mevcuttur. Altmışa yakın yönetmelik, çok sayıda genelge ve tebliği de saymak gerekir.

ENGELLİLER İLE İLGİLİ DEVLETİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELERDİR?

Tüm bu düzenlemelerin üstünde Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 5'nci maddesi "kişilerin temel hak ve hürriyetlerini sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamayı" devletin temel amaç ve görevleri olarak belirlemiştir.

Anayasamızın 61'nci maddesinde ise yukarıda da belirttiğimiz gibi "Devlet, engellilerin korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır" ilkesini getirmiştir.

Her ne kadar özelliği gereği gerek ülkemizde ve gerekse uluslararası sözleşmelerle engelli hakları ayrıca yasallaştırılma ve düzenlenme gereği duyulmuşsa da engelli haklarını genel olarak insan hak ve özgürlüklerinden ayrı düşünemeyiz. Bu bağlamda insan hak ve özgürlükleri ile ilgili her düzenleme aynı zamanda engelli haklarını da içermektedir.

Devletin yükümlülüğünü incelerken öncelikle genel olarak irdelemek gerekmektedir. Anayasamızın 5'nci maddesi ile "Devletin temel amaç ve görevleri" düzenlenmiş olup, buna göre devletin insan haklarını;

1. İhlalden kaçınma
2. Sağlama
3. Koruma yükümlülüğü bulunmaktadır.

Devletin koruma yükümlülüğü içinde en önemlisi "ayrımcılığın" önlenmesidir. Ayırmacılık bizzat devlet eliyle yapılabileceği gibi kişi ile toplum veya diğer kişi arasında da yapılabilmektedir. Bizi ilgilendiren ayrımcılık, engelli vatandaşlarımıza karşı yapılan ayrımcılıktır.

ENGELLİLİĞE KARŞI AYRIMCILIK; dışlama, kısıtlama, tercih yetkisini aleyhe kullanma, engelliliği mazeret göstererek uygun barınma imkânı tanımama şeklinde, ekonomik; sosyal ve kültürel hakların tanınmasına veya kullanılmasına engel olma olarak tanımlanabilir.

Gerek uluslararası sözleşmelerle ve gerekse iç hukuk düzenimizdeki yasa ve mevzuatla hızla giderilmeye çalışılan işte bu ayrımcılıktır.

Ayrımcılık karşıtı tedbirler, engelli kişilerle engelli olmayanların eşit haklara sahip olması ilkesine dayanır.

5378 sayılı (1) yasanın 4'ncü maddesinin a bendinde;

“Devlet, insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde özürhükümler ve özürhükümlüğün her tür istismarına karşı sosyal politikalar geliştirir. Özürhükümler aleyhine ayrımcılık yapılamaz; ayrımcılıkla mücadele özürhükümlere yönelik politikaların temel esasıdır.” denilerek, ayrımcılığa karşı kesin bir yasak getirilmiştir.

01.06.2005 tarihi ile yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 122'nci maddesi ile ayrımcılık suç kapsamına alınmış olup kişiler arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, özürhükümlük, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yapan kimse hakkında 6 aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası hükmedilmesi düzenlenmiştir.

İstihdam konusunda ayrımcılık gerek 5378 sayılı yasa hükümleriyle ve gerekse 4857 sayılı İş Kanununun 5'inci maddesi ile de ayrıca düzenlenmiştir.

Görüldüğü gibi ülkemizde de engellilere karşı ayrımcılık yapılması kesin hükümlerle yasaklanmış hatta cezai müeyyideye bağlanmıştır. Yani; engelli vatandaşlarımıza karşı ayrımcılık yapmak suçtur. Bu önemli bir maddedir.

Engelliler Yasası olarak bilinen 1.7.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5378 sayılı “Engelliler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”

5378 sayılı yasanın 1'nci maddesinde, yasanın amacı şöyle tarif edilir;

“Bu kanunun amacı; engelliliğin önlenmesi, engellilerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğine ilişkin sorunlarının çözümü ile her bakımdan gelişmelerini ve önlerindeki engelleri kaldırmayı sağlayacak tedbirleri alarak topluma katılımlarını sağlamak, ve bu hizmetlerin koordinasyonu için gerekli düzenlemeleri yapmaktır.”

2'nci maddesi de kapsamını belirlemiştir. Buna göre yasa engellileri, ailelerini ve engellilere yönelik hizmet veren kurum ve kuruluşlar ile diğer ilgilileri kapsamaktadır.

Yasanın 3'ncü madde ile engellilik tanımı getirilmiş, 14'ncü madde ile istihdam, 6'ncı madde ile Bakım, geçici 2 ve 3'ncü madde ile engellilerin erişim sorunları düzenlenmiştir.

Bu arada genel yasalarda yapılan muhtelif değişikliklerle de engellilerin bağımsız yaşama ve toplum hayatına tam katılımı sağlanmaya çalışılmıştır.

YASA VE MEVZUATTA TANIMLANAN ENGELLİLER İLE İLGİLİ HAKLARDAN KİMLER FAYDALANABİLİR? NASIL TESPİT EDİLİR?

Yasal mevzuatta engellilere tanınan haklardan faydalanabilme kriteri olarak Türkiye'de % 40 ve üzeri bedensel veya zihinsel fonksiyon kaybetme oranı aranmaktadır.

Engellilik ölçütü olarak tanımlanan bu oranın tespiti "Engellilik ölçütü, sınıflandırması ve engellilere verilecek sağlık kurulu raporları hakkında yönetmelik" ile düzenlenmiş olup, yetkili sağlık kuruluşları tarafından **BALTHAZARD** Hesaplama Cetvelindeki kriterlere göre yapılmaktadır.

ENGELLİLERİN ERİŞİMİ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER NELERDİR?

5378 sayılı yasanın Geçici 2'nci maddesi ile; "Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 7 yıl içinde engellilerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilir." (Yasanın yayımı tarihi: 01.07.2005, 7 yıl sonrası:01.07.2012)

Geçici 3'ncü madde ile "Büyükşehir Belediyeleri ve Belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan yada denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin engellilerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır" şeklinde mevcut binalarla, toplum hizmetlerine erişimi düzenlenmiştir.

5378 sayılı yasa çıkmadan öncede geçici 2'nci maddesi çerçevesinde düzenleme 30.5.1997 gün 572 sayılı KHK ile 3194 sayılı İmar Kanunu'na getirilen ek madde ile 1997 yılında düzenlenmiştir.

Bu maddeye göre “ Fiziksel çevrenin engelliler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsünün ilgili standartlarına uyulması zorunludur.”

Bu konuda Başbakanlık “Kamu binaları, Kamuya açık Alanlar ve Toplu taşıma araçlarının engellilerin kullanımına uygun duruma getirilmesi” başlıklı bir genelge yayınlamak, konunun önemini vurgulayıp uygulama süresinin 1/7/2005 tarihinde başladığı, belirtilmiştir. Ayrıca Genelgede,

“Bu konuda en büyük görev yerel yönetimlere düşmektedir. Bu düzenlemeler Belediyeler ve kuruluşlarınca hazırlanacak eylem planları doğrultusunda gerçekleştirilecektir. Eylem planları kısa vadeli (2005-2007) orta vadeli (2008-2010) ve uzun vadeli (2011-2012) olarak belirlenecek bu planlar dahilinde hazırlanacak yıllık raporlar İçişleri Bakanlığı ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından takip edilerek değerlendirilecektir. Belediyeler bu düzenlemelerin TSE'nin ilgili standartlarına uygun olmasına dikkat edecekler. Satın alacakları, kiralayacakları veya denetimlerinde bulunan toplu taşıma araçlarının özürlülerin kullanımına uygun olmasını sağlayacaklardır. Ayrıca kamu kurum ve kuruluşlarının kullandıkları yapılarda anılan süre içerisinde özürlülerin kullanımına uygun hale getirilecektir.” yer almıştır.

Tüm bu yasal düzenlemelere rağmen uygulamada halen engellilerin erişim sorunlarının çözülmediği, yapılan binaların, yolların, kavşakların v.s engellilerin kullanım ve erişimine uygun olmadığı görülmektedir.

ENGELLİ AYLIĞI

Engellilere aylık bağlanması konusu 1.7.1976 tarihinde kabul edilen 2022 sayılı "65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesiz Türk vatandaşlarına aylık bağlanması" hakkındaki kanun ile düzenlenmiştir.

20.06.2006 tarihinde çıkartılan uygulama yönetmeliğine göre,

Engel durumuna göre tüm vücut fonksiyon kaybı oranı % 40 ve üzerinde olan, bir işte çalışmayan, Sosyal Güvenlik Kurumu gelir ve aylık hakkından faydalanmayan, her türlü gelirleri ile nafaka yükümlüsü yakınlarından sağladığı nafaka miktarının ortalaması muhtaçlık sınırının altında geliri olan engelli, tüm bu şartları taşımak kaydıyla engelli aylığı alabilecektir.

Engelli aylığı ile ilgili olarak dikkati çeken ve diğer yasa düzenlemeleriyle çelişen en önemli husus yasanın getirdiği muhtaçlık sınırıdır. Emekli Sandığı Yasası muhtaçlık sınırı olarak asgari ücreti baz alıp, asgari ücret altında geliri olanları muhtaç kabul etmişken 2022 sayılı yasa da çok daha alt sınırlar tespit edilmiştir. (Asgari ücretin 1/3'ü)

ENGELLİ AYLIĞI BAĞLATMAK İÇİN GEREKLİ BELGELER:

1. Başvuru formu,
Aylık istek dilekçesi, mal bildirim belgesi, muhtaçlık belgesi, vukuatlı nüfus kayıt örneği, ikametgâh ilmuhaberi
2. Nüfus Cüzdanı aslı
3. (Amaç bölümünde 2022 sayılı yasadaki faydalanmak için alınmış olduğu belirtilen) Engelli raporu vermeye yetkili hastaneden alınan sağlık kurulu engelli raporu
4. Türkiye İş Kurumuna kendileri veya kurum tarafından başvuru yapıldığına dair belge ile birlikte ikametgâhlarının bağlı bulunduğu Kaymakamlığa başvuruları gerekmektedir.
5. Başvurucu vasi ise Mahkemeden alınmış vasi kararı da eklenecektir.

SGK tarafından bağlanan bu aylıklar her yılın, Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında olmak üzere üç ayda bir peşin olarak ikametgâhlarına yakın anlaşmalı T.C. Ziraat Bankaları Şubeleri ile anlaşmalı PTT Merkez Müdürlükleri aracılığı ile hak sahiplerine veya vekil ya da vasilerine ödenmektedir.

Yaşlılık aylığı almakta iken özürlü aylığı talebinde bulunanların engel derecesi % 70 ve üzeri olmak zorundadır.

Gelir tespitinde nafaka yükümlüsü her bir yakınından kişiye ayrılabilen nafaka miktarı göz önüne alınmaktadır.

Atıl durumda olan ve herhangi bir gelir elde edilmeyen menkul ve gayrimenkuller ise gelir tespitinde dikkate alınmıyor.

18 YAŞIN ALTINDAKİ ENGELLİ İÇİN İSE; kanunen bakmakla mükellef yakını, bakımını fiilen gerçekleştirmek kaydıyla ve durumu 2022 şartlarına uygun olmak şartıyla engelli yakını aylığı adı altında maaş talep edebilir.

Bu talepte dikkat edilmesi gereken bir husus ise 10.07.1975 tarihinden sonra yapılan yaş tashiherinin değerlendirmeye alınmadığıdır. Bir diğer husus ise aynı hanede yaşayan diğer bireylerin özellikle eşin Sosyal Güvenlik sorgulamasının yapıldığı ve aynı zamanda herhangi bir gelir elde edip etmediğinin de araştırılmasıdır.

Engelli aylığı için yapılacak başvurularda dikkat edilmesi gereken en önemli hususlar;

1. Engel oranı % 40'ın üzerinde olacak
2. Engellinin kanunen bakacak kimsesi olmayacak,
3. Bir işte çalışıyor olmayacak
4. Herhangi bir Sosyal Güvenlik Kurumundan faydalanmıyor olacak.
5. Gerek kendisinin ve gerekse engelliye kanunen bakmakla mükellef yakınının geliri muhtaçlık sınırının altında olacak.

Bağlanan aylıklar, hak sahiplerinin;

- a. Ölümü,
- b. Türk Vatandaşlığından çıkması, çıkarılması, yabancı memleket uyruğuna girmesi (Türk Vatandaşlığını muhafaza edenler hariç),
- c. Muhtaçlığın kalkması,
- d. Sakatlığı nedeniyle aylık bağlanmış ise bir işte çalışmaya başlaması,
- e. Bir akitle hakiki veya hükmi şahıslar tarafından bakım altına alınması,
- f. Daimi olmayan engellilik oranının %40'ın altına düşmesi,

- g. Evlenmesi sebebiyle muhtaç durumdan çıkması hallerinde, bu durumlarının meydana geldiği tarihi takip eden dönem başından itibaren kesilmektedir.

Engelli Aylığı ile ilgili önemli uyarılar:

1. Yukarıda sayılanlardan biri gerçekleştiği zaman SGK bildirimde bulunarak aylığın kestirilmesi gerekmektedir. Aylık almaya devam olunursa, tespit edildiğinde durumun gerçekleştiği tarihten itibaren geriye dönük olarak yasal faiziyle geri ödeme istenmektedir. Aylık almakta olanlar veya aylık sahiplerinin eş, kardeş, anne, baba, vasi, kayyum veya vekilleri aylıkların kesilmesini gerektiren hallerin vukuunda, bu durumları Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne üç ay içinde bildirmekle yükümlüdürler.
2. Engelli Aylığı almakta iken bir işte çalışmaya başlayanlardan çalışma süreleri bir takvim yılı içerisinde toplam bir ödeme dönemini (90 gün) geçmeyenlerin haklarında aylık kesme işlemi yapılmaz.

EVDE BAKIM HİZMETLERİ SUNULMASI

Bakıma muhtaç engelli kavramı 5378 sayılı yasanın 26'ncı maddesiyle tanımlanmıştır. Buna göre bakıma muhtaç engelli, engellilik sınıflandırmasına göre resmi sağlık kurulu raporu ile ağır engelli olduğu belgelendirilenlerden günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişidir.

Yasal düzenlenmesi ise 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na getirilen EK.7'nci madde ile düzenlenmiştir. İlk düzenlenme şeklinde kısıtlı bir faydalanma söz konusu ve ayrıntılar belirlenmemişken 1.2.2007 tarihinde yapılan değişiklikle kapsamı genişletilmiştir.

Ağır bakım gerektiren engellinin, o hanede yaşayan hane halkının toplam aylık gelirinin fert sayısına bölünmesi halinde asgari ücretin 2/3'ünün altında olması halinde evde bakımın sağlanması için bakım parası ödenir.

“(Değişik: 16/03/2009-27171 RG/ 1 Md) Bakmakla Yükümlü Olunan Bireyler: Bu Yönetmeliğin uygulanmasında, üveyler de dahil olmak

üzere bakıma muhtaç engellinin kendisi ve kendisi ile birlikte aynı evde yaşayan; eşi, çocukları ile ana ve babası, çocuklarının eşleri, evli olmayan torunları, ana ve babasının ana ve babası, evli olmayan kardeşleri, eşinin ana ve babası, eşinin evli olmayan kardeşleri; başka bir adreste bulunsa dahi evli olmayan ve eğitimi devam ettiren 25 yaşını tamamlamamış çocukları ile aynı durumdaki kardeşleri ve eşinin kardeşleri ile aynı evde yaşamakta iken er veya erbaş olarak askere gitmiş olan babası, çocuğu ve kardeşi; ayrı adreslerde ikamet etse dahi engelli üzerinde velayeti devam eden anne ve babayı,”

Bu haktan yararlanmak isteyen engelli veya ailesi Sosyal Hizmetler İl/ İlçe Müdürlüklerine başvurması gerekmektedir.

İstenen Belgeler:

(1) Bakıma muhtaç engellinin başvurusunda, bakıma muhtaç engelliden, ailesinden veya yasal temsilcisinden aşağıdaki belgeler istenir:

- a. T.C. Kimlik Numarası,
- b. Engelli sağlık kurulu raporu,
- c. Yatılı ve sürekli bakımı için resmi veya özel bakım merkezine yerleştirilecek olan; 18 yaşını tamamlamamış bakıma muhtaç engelli için ilgili mahkemelerden alınacak, koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı; 18 yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli bakıma muhtaç engelli için ilgili mahkemelerden alınacak, kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı.
- d. Bakmakla yükümlü olunan bireyler kapsamındaki kişilerin gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler,
- e. İki adet vesikalık fotoğraf,
- f. Varsa öğrenim durumunu gösterir belge veya sureti,
- g. Engellinin vasisi var ise, vesayete ve vasi atanmasına ilişkin mahkeme kararı,

- h. Anne babanın boşanmış olması halinde, boşanmaya ilişkin mahkeme kararı,
(2) Birinci fıkranın (ç), (e), (f), (g) ve (ğ) bentlerinde belirtilen belgeler, bakım raporunun hazırlanmasından sonra da verilebilir.

Komisyon tarafından engellinin durumu incelendikten sonra net asgari ücretin iki katına kadar bakım ücreti ödenebilecektir.

Önemli ayrıntılar:

1. Aynı evde yaşayan birden fazla engelliye bir akrabanın bakımı üstlenmesi halinde her bir bakıma muhtaç engelli için ayrı ayrı asgari ücret tutarı ödeme yapılır.
2. Anne ve babada bakım hizmeti veren kişi olabilir.
3. Engellinin eğitim hizmetlerinden faydalanması veya evlenmesi bakım ücreti ödenmesine engel değildir.
4. Engelli ile birlikte oturan evli kardeşin kazancı gelir incelemesine dahil edilmez.

5. Ailede iki engelli var ise ve biri için evde bakım ücreti alınıyorsa işbu ücret aile gelirinun tespitinde göz önüne alınmaz.
6. Fiilen günde en az 8 saat bakıma muhtaç engelli ile birlikte olan akrabaya 1 aylık net asgari ücret ödenir.
7. Engellinin bakım hizmetinden yararlanmasındaki tek ön koşul "bakıma muhtaç engelli" olmasıdır. Yaş sınırlılığı yoktur. Örneğin 1 yaşında bile olabilir.
8. Müracaatı red edilenler koşullarının değişmesiyle her zaman yeniden müracaat edebilirler.
9. Engelli veya ailesinin gelir getiren tarım arazisi var ise İl veya İlçe Tarım Müdürlüğünden gelir tespiti yaptırılması gerekiyor.
10. Yedek subay bekar kardeşin maaşı aile gelirinun eklenmez.
11. Bakıma muhtaç engelli Sosyal Güvenlik yönünden çalışıyor görünse bile değerlendirmeye tabii tutulur.
12. Vasinin geliri bakmakla mükellef kişiler içerisinde yer almaması halinde gelir hesaplanmasına dahil edilmez.
13. Evde bakım hizmeti kapsamında ödeme yapılacak kişinin 18 yaşını doldurması gerekmektedir. Ancak Mahkemeden kazai rüşt kararı alınması halinde 18 yaşından küçüklerde evde bakım hizmeti verebilir.
14. Yabancı uyruklulardan yasal olarak Türkiye'de oturma izni bulunanlar ikamet süresince evde bakım hizmeti alabilir.

GÜNLÜK YAŞAMDA ENGELLİLERE TANINMIŞ HAKLAR

KAMUSAL HAKLARDA İNDİRİM

Su Faturası İndirimi

Her belediye su indirimini en az %30 oranında uygulamak zorundadır. İndirim oranları belediyelere göre farklılıklar göstermektedir. Bu indirim yapmayan belediyeler için şikayet hakkı mevcuttur. Ev sahibi, kiracılar ve lojmanda oturanlar su indirimini yaptırabilirler. Ev sahipleri ve kiracıların evin deprem sigortası belgesini göstermeleri gerekmektedir.

Elektrik ve doğalgazda indirim yoktur.

Digitürk İndirimi

% 50 indirimlidir. Bilgi için (212) 4737373 nolu telefon aranmalıdır.

Türk Telekom Sosyal Tarife

Türk Telekom Sosyal Tarife engelliler için düzenlenmiştir. Başvuru için engelli raporu, nüfus kağıdı fotokopisi gereklidir. İlgili Telekom Merkezine engelli birey ile ya da vasi kararı ile başvuru yapılmalıdır.

TTNET ve Fiber İnternet

Yaş sınırı olmaksızın %25 indirimlidir.

Bu indirimden yararlanmak için Türk Telekom 444 0375 nolu telefon aranmalıdır.

Uydunet ve Türkcell Superonline

Bu hizmetlerde %25 indirim mevcuttur.

Cep Telefonu Hizmetlerinde İndirim

Turkcell, Avea ve Vodafone'da engellilere özel tarifeler mevcuttur.

ULAŞIMDA İNDİRİM

Şehir İçi Ulaşım

Belediye otobüsleri, Metro seferleri, TCDD ve Deniz Yollarının şehir içi seferleri ücretsizdir. "Ağır engelli" ibareli raporu olanların bir refakatçisi engelli kişi ile birlikte olmak şartıyla ücretsiz ulaşımdan yararlanır.

TCDD ve Deniz Yolları

Devlet Demiryollarına ve Deniz Yollarına ait şehir dışı seferleri ücretsizdir. "Ağır engelli" ibareli raporu olanların bir refakatçisi engelli kişi ile birlikte olmak şartıyla ücretsiz ulaşımdan yararlanır.

Not: Ücretsiz seyahat hakkı için Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerinden alacağınız "Engelli Kimlik Kartı" geçerlidir. Ağır engelli ibareli raporu olanlar Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerinden alacakları Refakatli Engelli Kimlik Kartı ile ücretsiz seyahat hakkından refakatçileri ile birlikte yararlanabilirler. İnternette bilet alımlarında bu indirimden yararlanılamamaktadır.

Şehirler Arası Otobüslerde İndirim

%30 indirim mevcuttur. İnternette bilet alımlarında bu indirimden yararlanılamamaktadır.

Engelli indirimi yapmayan ya da otobüslerde engelli indirimini sınırlı sayıda engellilere yapan otobüs firmaları hakkında tutanak tutularak Ulaştırma Bakanlığına bildirilebilir.

THY İndirimi

%25 indirim mevcuttur.

Ancak ekonomik bilet alanlar ile internette bilet alanlar bu indirimden yararlanamamaktadır. Tekerlekli sandalyede olanlar, görme ve işitme engellinin ikisine birden sahip olanlar tek başlarına seyahat etme özgürlüğüne sahip değildirler. Bu kişilerin yanında mutlaka refakatçi bulunmalıdır.

ARAÇ ALIMLARINDA ÖTV VE MTV MUAFİYETİ

% 90 ve üzeri engelli yakını olanlar ÖTV (Özel Tüketim Vergisi) ve MTV (Motorlu Taşıtlar Vergisi) muafiyetli sıfır araç alma hakları vardır.

Kendisi H sınıfı ehliyet sahibi olup "özel donanımlı araç kullanabilir" ibareli sağlık kurul kararı alanlar da engel oranına bakılmaksızın (engel oranı %90'ın altında olması halinde) sol ayak veya sol bacak engeli bulunanlar otomatik vitesli araç, sağ ayak veya sağ bacak engeli olanlar otomatik vitesli araçlara engellerine uygun hareket ettirici tadilatlar yaptırarak ÖTV ve MTV muafiyetli araç alabilirler.

Ayrıca %90 ve üzeri engelli yakını olanlar, engelli yakını tarafından kullanılması ve engelli kişinin ortopedik engelli olması şartı ile yurt dışından özel tertibatlı araç getirebilirler. ÖTV indirimli araç alımlarında KDV indirimine özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

Engellilik durumlarının araçları bizzat kullanamayacak ve sürekli olarak tekerlekli sandalye veya sedye kullandıklarını sağlık raporu ile belgeleyenlerden engellilik derecesi % 90 veya daha fazla olup tekerlekli sandalye veya sedye ile binilmesine ve seyahat edilmesine uygun tertibat yaptıran malul ve engelliler beş yılda bir ÖTV siz sıfır araç (sürücü dahil 9 kişilik oturma yeri olan) alabilir.

MTV muafiyetinden yararlanmak için Vergi Dairesine müracaat edilmesi gerekmektedir. Aksi halde aracınıza ait vergi borcu ile karşılaşılır. Bu durumda araç ruhsatı, engelli raporu ve nüfus kağıdı ile birlikte Vergi Dairesine başvurarak borç iptal ettirilebilir. Bilgi için kitapçığımızın “Engellilerle İlgili Vergi Uygulamaları” bölümünü incelenebilir.

İşitme engelliler H Sınıfı ehliyet alır ancak ÖTV muafiyetli araç alamazlar. İşitme engelliler araçlarının arkasına “işitme engelli” simgesi yapıştırılmalıdır.

‘Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları İle Muayenelerine Dair Yönetmelik’te ‘Madde 7’nin ‘f’ bendinde belirtilen ‘Bedenen ve ruhen sağlam, görme derecesi sürücü belgesi almaya elverişli olan işitme ve konuşma engellilere, ticari olmamak koşuluyla sadece otomobil kullanmak üzere H Sınıfı Sürücü Belgesi verilebilir. Bunların kullandıkları aracın arka camının sol ve sağ üst köşelerine işitme ve konuşma engelli olduklarını belirleyen işaretler yapıştırılması ve yeterince dikiz aynaları ile araçların donatılması gereklidir.

Özel Tüketim Vergisi İstisnasından Faydalanmayan Engelliler İçin MTV İstisna Uygulaması

Özel tüketim vergisi istisnasından faydalanmayan ancak %90’ın altında engel oranına sahip engelliler, engellerine uygun özel donanım yaptırtmak şartı ile MTV muafiyetinden yararlanabilmektedir.

Engelliler İçin Araç Park Yerleri

ÖTV indirimini almış olması şartı ile engelli araç park yerlerine araç park edebilirler. Otobanlarda 15 dakikaya kadar araçlarını yol kenarına çekebilirler. Hava alanlarında, Belediye tarafından işletilen otoparklardan ücretsiz yararlanabilirler. ÖTV indirimli aracı olanlar yaşadıkları evlerin önüne ilgili belediyeye müracaat ederek Engelli Araç Park Yeri yaptırtabilir. Araç muayene istasyonlarında engellilere ait ÖTV indirimli araçlara öncelik hakkı vardır.

Engelli Araç Park Kartı

Aracın ÖTV indirimli alınan araçlar için Trafik Tescil Şubesine dilekçe ile başvurarak engelli araç park kartı temin edilebilir.

Ayrıca %90 ve üzerinde engel oranına sahip ancak ÖTV muafiyetsiz alınan araçlar için de engelli araç park kartı verilmektedir. (Örneğin Ankara için Kurtuluş Trafik Tescil Şubesinden alınan)

ÖTV indirimli aracı olmayan engellilerin engelli kimlik kartlarını araç ön camına bırakarak engelli park yerlerinden yararlanmak istemeleri halinde ilgili park yerindeki güvenlik görevlisinin inisiyatifinde olduklarını bilmeliler.

ENGELLİ ÇOCUĞU OLAN ÇALIŞANLARIN HAKLARI

Gelir Vergisi İndirimi

Engelli çocuğu olan kamu, özel sektör çalışanları ve serbest çalışanlar gelir vergisi indiriminden yararlanırlar. Engel oranı değişikliğinde ilgili vergi dairesine bildirim zorunluluğu vardır. Rapor süreli ise her rapor değişikliğinde de vergi dairesine yeni raporla bildirim yapılmalıdır.

Emekli olanlar aldıkları emekli maaşında bu hakkı kullanamazlar. Ancak emekli olup serbest çalışanlar gelir vergisi indiriminden yararlanırlar.

Nöbet Muafiyeti ve İzin Hakkı

Kamu kuruluşlarında çalışan engelli çocuğu olan memur anne ve babalara nöbet ve fazla mesai muafiyeti vardır. Ayrıca bakıma muhtaç yakını olan çalışanlara günlük bakım izni konusunda kolaylık tanınması sağlanmıştır.

30 Ocak 2010 tarihli Sendikal Gelişmeler Doğrultusunda Alınacak Önlemler konulu Başbakanlık Genelgesinin 3. Maddesi şöyledir:

“Kamu çalışanlarının kanunen bakmakla yükümlü olduğu engelli aile bireyinin bakıma muhtaç olduğunun ilgili mevzuatına göre alınmış geçerli engelli sağlık kurulu raporu ile belgelendirilmesi kaydıyla bu durumdaki personele; engelli aile ferdinin günlük bakımı için izin kullanımında gerekli kolaylık sağlanacak ve personel mesai saatleri dışındaki nöbet görevinden ve gece vardiyasından muaf tutulacaktır.”

Genelkurmay Sağlık Komutanlığı tarafından 20 Mart 2014 tarihinde “özel eğitime giden engelli çocuğu olanlara ve bakıma muhtaç yakını olanlara günlük izinlerinde kolaylık sağlanacağına dair” bir emir

yayınlanmıştır. TSK da görev yapıp bakıma muhtaç engelli çocuğu olan muvazzaf asker ve sivil memurlara Haziran 2013 tarihli TSK İç Hizmet Yönetmeliğinde yapılan bir değişiklikle nöbet muafiyeti hakkı tanınmıştır.

Engelli Çocuğu Olan Çalışan Annelere Erken Emeklilik Hakkı

“Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul çocuğu bulunan annelerin ” yararlandığı bu haktan Bağ-Kur, SSK, Emekli Sandığı, Tarım İşçileri ve İsteğe Bağlı Sigortalı olan anneler yararlanır.

1 Ekim 2008 sonrası çalışılan sürenin dörtte biri oranındaki süre çalışılan süreye ilave edilir ve bu süre emekliliğe kalan süreden düşürülür.

Bilgi için: 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Madde 28. Hükmü.

Engelli çocuğun bakıma muhtaç yani raporunda “ağır engelli” ibaresinin olması gerekmektedir. Çocuğun bakıma muhtaçlığı devam ettiği sürece bu haktan yararlanır. Birden fazla bakıma muhtaç çocuğu olanlar için SGK; her çocuk için inceleme yapar ancak sadece biri üzerinden erken emeklilik hakkından yararlanır. Diğer çocukların incelenme sebebi erken emeklilik hakkının kullanıldığı çocuğun bakıma muhtaçlığı biter ise diğer çocuk üzerinden hakkın devam ettirilebilmesidir.

Evlatlık alınan engelli çocuklar için de çocuğun evlatlık alındığı tarihten itibaren erken emeklilikten yararlanır.

Engelli çocuğu olan babalar erken emeklilik hakkına sahip değildir.

Refakat İzni

Memurun bakmakla yükümlü olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hâllerinde, bu hâllerin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla (“bir kişinin sürekli bakımına muhtaçtır” ve “hayati öneme haizdir” ibareleri olan ve refakat edilmesi gereken sürenin belirtildiği sağlık raporu) aylık ve özlük hakları korunarak üç aya kadar izin verileceği ve gerektiğinde bu sürenin bir katına kadar uzatılacağı belirtilmiştir.

Sağlık kurulu kararı çıktığı gün izin başlar.

Muvazzaf askeri personel için refakatçi izni; 3 ay ile sınırlandırılmış, bu iznin devamında 6 ay aylıksız izin hakkı verilmiştir.

Yakınınızın engelli raporuna sahip olması refakat izni almanızı sağlamaz. Yukarıdaki şartların oluşmuş olması ve doktorunuzun uygun görmesi halinde sadece refakat iznine ait rapor verildiğinde bu hak kullanılır.

Senelik İzin Kullanma Hakkı

Gn.Kur.Bşk.lığının 29 Nisan 2010 tarihli “Engelli Yakını Olan Personel” konulu emrinde “Engelli yakını olan personelin amirlerin inisiyatifi ile yıllık ve mazeret izinlerini parçalara bölerek, diledikleri tarihlerde kullanmaları gibi hususlarda kolaylıklar sağlanabileceği” bildirilmiştir.

Mazeret İzni

En az yüzde % 70 oranında engelli ya da süregelen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az %70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması halinde, hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bölümler halinde on güne kadar” mazeret izni verilir.

Bu madde 657 Devlet Memurları Kanununa, 926 TSK İç Hizmet Kanununa, 3269 Uzman Erbaş Kanununa işlenmiştir. Bu kanun maddesi sözleşmeli personel ve geçici personel için de ilgili kanunlara işlenmiştir. (Ağustos 2014)

Mazeret izin hakkı sadece engelli çocuklar için kullanılmaktadır. Engelli çocuğun hastaneden ya da Aile Hekimliklerinden alınacak hasta olduğunu gösteren rapor ile mazeret izni talep edilir.

Tayin Hakkı

Devlet Memurları Kanunu Ek Madde 39: “Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede engelli olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dahilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır.”

Devlet Memurları Kanunu 72 .Madde: “İlgili mevzuatı uyarınca verilecek rapora göre kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılır.”

Jandarma Genel Komutanlığı Atama Yönergesi:

14 Şubat 2014 Yönerge değişikliği kapsamında; tam teşekküllü askeri hastaneler tarafından verilmiş sağlık kurulu (bakıma muhtaç %90 ve üzeri ağır engelli) raporu olan engelli eş veya çocuğu olan personelin dilekçe ile müracaat etmesi halinde uygun kadro bulunması halinde atama döneminde olmak üzere kendileri ile eşlerinin memleketlerine veya daimi ikametgahlarına ataması yapılabilecektir. TSK da görevli devlet memurlarının sağlık durumu nedeniyle atama talepleri için; atama dönemine bağlı kalmak, buldukları yerde çalışma sürelerini tamamlamak zorunluluğu yoktur.

25 Şubat 2014 (Resmi Gazete Sayı : 28924) Milli Savunma Bakanlığı Subay ve Astsubay Atama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 2. Maddesi ile Subay ve Astsubay Atama Yönetmeliğinin

31 inci maddesinin yedinci fıkrasının dördüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Özel eğitim amaçlı değerlendirilmek üzere rapor alacakların atamaları ise; 30/3/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Engellilik Ölçütü, Sınıflandırması ve Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelikte, kendisine Engelli Sağlık Kurulu Raporu düzenleme yetkisi verilmiş, sağlık kuruluşlarından alacakları “özel eğitim amaçlı değerlendirilmesi uygundur” kararlı, Engelli Sağlık Kurulu Raporları ve Rehberlik Araştırma Merkezlerinden alacakları raporda bulunan özel eğitim imkanlarının bulunduğu garnizonlara yapılır veya ertelenir.”

Devlet Memurlarının Yer Değiştirmesi Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik Değişikliği 16 Ağustos 2014: “Engellilik Durumuna Bağlı Yer Değişikliği

EK MADDE 3- İlgili mevzuatına göre alman sağlık kurulu raporunda en az yüzde kırk oranında engelli olduğu belirtilen memurlar ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan memurlar engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer değiştirme talebinde bulunabilir.

Bu kapsamdaki talepler bu Yönetmelikte yer alan kısıtlayıcı hükümlere tabi olmaksızın kurumların kadro imkânları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır ve bu haktan bir defadan fazla yararlanılamaz.

Memurun kendisinin veya birlikte yaşadığı eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarının engellilik durumunun tedavisi sebebiyle yer değişikliğini talep etmesi halinde, yer değiştirme suretiyle atama yapılacak yerin, memurun ve bu fıkra kapsamındaki yakınlarının engellilik durumuna uygun olması esastır.

Engellilik durumu devam ettiği sürece kurumlarca isteği dışında memurun yeri değiştirilmez. Engellilik durumu ortadan kalkan memurlar hakkında bu Yönetmelikte yer alan diğer hükümler uygulanır.”

MADDE 12- Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- Kamu kurum ve kuruluşları bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yönetmeliklerini bu

Yönetmeliğe uygun hale getirirler. Bu süre içerisinde kamu kurum ve kuruluşlarının yönetmeliklerinin bu Yönetmeliğe aykırı olmayan **hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.”**

NOT: Tüm kurumlar 16 Şubat 2015 tarihine dek kendi yönetmeliklerini çıkartmak zorundadırlar.

ENGELLİ ÇALIŞANIN HAKLARI

2014 EKPSS Yönetmeliği Madde 16

(1) Kamu kurum ve kuruluşları çalışma yerlerini ve eklentilerini, engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirmek, engellilerin çalışmalarını kolaylaştıracak gerekli tedbirleri almak ve engellilerin görev yaptıkları kadronun gereği olan işleri yapabilmeleri için engel durumlarına göre gerek duyulan yardımcı ve destekleyici araç ve gereçleri temin etmek zorundadır

(2) Engelliler, engelliliklerini artırıcı ve ek engel getirici işlerde çalıştırılmaz.

Engelli kadrosundan işe başlayanlar ile işe başladıktan sonra engelli olanlar engelli memur olarak aynı haklara sahip olurlar. Erken emeklilik süreleri engel durumlarına göre farklılık gösterir.

İşe girişlerinde %60 ve üzerinde engel oranına sahip olanlar malulen emeklilik hakkına sahip değillerdir. Ancak işe girişten sonra engelli hale gelip %60 ve üzerinde çalışma gücünü kaybedenler SGK Yüksek Sağlık Kurulu kararı ile malulen emeklilik hakkını elde ederler. Bu kişilerin en az 10 yıllık sigortalılık süresine, 1800 prim günü ödemiş olmaları gerekir. Başkasının bakımına muhtaç derecede malul olan çalışanlar için 10 yıllık süre şartı aranmaz.

Sonradan %60'ın altında engel oranına sahip olanlar ile işe engelli kadrosundan girenler; işe giriş tarihlerine göre erken emeklilik haklarını elde ederler. 2008 öncesi işe girmiş memurlar için 5434 Sayılı Yasa hükümleri, 2008 sonrası işe girenler için 5510 Sayılı Yasa hükümleri uygulanır. Buna göre 1 Ekim 2008 öncesi işe girmiş engelli memurların tamamı 15 yılda emekli olurken, 2008 sonrası işe girenler engel oranlarına göre kademeli (15-19yıl arası) erken emeklilik hakkı elde ederler.

İşe girdiklerinde engelli oldukları halde engel durumlarını beyan etmeyip engelli kadrosunda olmayanlar doğuştan ya da işe girmeden önce engelli olduklarını gösteren raporlarını SGK ya ilettikleri takdirde uygun görülürse erken emeklilik hakkını alırlar.

Doğuştan ya da işe girmeden önce malul durumda engelli oldukları SGK Sağlık Kurulunca tespit edilenler (raporlarını sunmayıp sağlam olarak işe girenler) sonradan bu raporlarını sunduklarında da malulen emekli olamazlar.

TSK da çalışanların malulen emeklilik işlemlerinde maluliyet tespiti TSK Sağlık Yeteneği Yönetmeliğine göre yapılmaktadır. Engel oranı %60 ve üzerinde olanların malulen emeklilik hakkı elde edebilmesi için mutlaka TSK Sağlık Yeteneği Yönetmeliğine göre değerlendirilmesi, dolayısıyla sağlık raporlarının tam teşekküllü asker hastanelerinden alınması gerekir. Aynı durum Emniyet Genel Müdürlüğü çalışanları için de vardır. Emniyet Genel Müdürlüğü çalışanları da malulen emeklilik işlemleri için kendi kurumlarına ait Sağlık Yeteneği Yönetmeliğine göre malulen emeklilik hakkı elde ederler.

TSK da engelli kadrosunda olan memurlar sonradan başka bir hastalığa bağlı engele sahip olurlarsa; sonradan kazanılmış bu engelin TSK Sağlık Yeteneği Yönetmeliğine göre değerlendirmesi sağlıklı çalışanların değerlendirildiği maddelere göre yapılır.

Asker hastaneler dışında alınmış sağlık raporlarının asker hastanelerde onaylanma şartı (TSK Sağlık Yeteneği Yönetmeliğine göre değerlendirilmesi) TSK Personel Muayene Yönergesine göre zorunludur.

Erken emeklilik ve maluliyet için alınmış raporların SGK ya bağlı olan Sağlık Kurulunca değerlendirildiğini, gerekirse tekrar raporlanma istenebileceğini ve son kararın SGK Sağlık Kurulunca verildiği bilinmelidir.

Erken emeklilik hakkı uygulamasında SSK'lı olan engelli çalışanlar da işe giriş tarihlerine ve engel oranlarına göre farklı sürelerde emekli olurlar. Ancak erken emeklilik hakkı için 1 Ekim 2008 öncesi işe girmiş olanların mutlaka vergi indirimi hakkını almış olmaları gerekir. 1 Ekim 2008 sonrası işe giren SSK'lı çalışanlar ile Bağ-Kur ve Emekli Sandığına tabi çalışanlar vergi indirimi belgesi almak zorunda değildirler.

İstihdam

Elli ve üzeri çalışanı bulunan özel sektör iş yerlerinde en az %3, kamuda %4, Emniyet Genel Müdürlüğünde % 5 engelli personel çalıştırılması zorunludur. %3'lük yasal kotanın üzerinde engelli personel çalıştıran özel şirketlerin fazladan çalıştırdıkları engelli personele ait sigorta primlerinin tamamı Hazinece karşılanmaktadır.

Engelli Memurun Tayin Hakkı

Devlet Memurları Kanunu 72. Madde "İlgili mevzuatı uyarınca verilecek rapora göre kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılır."

Memurlar çalıştıkları kurumlarda atama ve yer değişikliğini belirleyen kurum içi yönetmeliklere de tabidirler.

16 Ağustos 2014 tarihli Devlet Memurlarının Yer Değiştirmesi Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik Değişikliğinde şu ifade yer alır:

Engellilik Durumuna Bağlı Yer Değişikliği

EK MADDE 3- İlgili mevzuatına göre alman sağlık kurulu raporunda en az yüzde kırk oranında engelli olduğu belirtilen memurlar ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan

hısımları bulunan memurlar engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer değiştirme talebinde bulunabilir.

NOT: Bakmakla yükümlülük SGK yönünden çalışanın üzerinden sağlık yardımından yararlanma şartıdır. Velayeti kendisinde olmayan çocuklarının engellilik durumuna göre tayin istenmez. Bu kapsamdaki talepler bu Yönetmelikte yer alan kısıtlayıcı hükümlere tabi olmaksızın kurumların kadro imkânları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır ve bu haktan bir defadan fazla yararlanılamaz.

NOT: Bir kereye mahsus bu haktan yararlanan memur tekrar atama istediğinde engellilik nedeniyle atama talep edemez. Bu durumda yönetmeliğin diğer hükümlerine tabi olur.

Memurun kendisinin veya birlikte yaşadığı eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarının engellilik durumunun tedavisi sebebiyle yer değişikliğini talep etmesi halinde, yer değiştirme suretiyle atama yapılacak yerin, memurun ve bu fıkra kapsamındaki yakınlarının engellilik durumuna uygun olması esastır.

Engellilik durumu devam ettiği sürece kurumlarca isteği dışında memurun yeri değiştirilmez. Engellilik durumu ortadan kalkan memurlar hakkında bu Yönetmelikte yer alan diğer hükümler uygulanır.”

Engelli Memurun Nöbet Durumu

Engelli memura kendi isteği dışında gece nöbet ve fazla mesai hizmeti yaptırılmaz. (Devlet Memurları Kanunu)

Devlet Memurları Kanununda gece mesaisi tanımı olmadığından Simesen tarafından “gece mesaisi” tanımına ilişkin Devlet Personel Başkanlığına görüş sorulmuştur. Devlet Personel Başkanlığının görüşü İş Kanununda yer aldığı gibi “akşam 20:00 ile sabah 06:00 saatleri arası memurlar için gece çalışma saatleridir” şeklindedir.

Engelli Çalışanların Gelir Vergisi İndirimi

%40 ve üzeri tüm engelli çalışanlar gelir vergisi indiriminden yararlanır. Bunun için engelli raporu, çalışma belgeleri ile ilgili vergi dairesine bir dilekçe ile başvurulmalıdır.

Engel oranı:

%40-59 arası olanlar 3. Derece,

%60-79 olanlar 2. Derece,

%80 ve üzerinde olanlar 1. Derece vergi indiriminden yararlanır.

Engelli Memurun İzin Hakkı

10-16 Mayıs Engelliler Haftasının ilk günü ile 3 Aralık Dünya Engelliler Gününde kamuda görev yapan tüm engelliler idari izinli sayılır.

Olumsuz hava koşulları nedeniyle valiliklerce okulların tatil edilmesi halinde aynı bölgedeki kamu görevlisi engelliler, ayrıca bir talimat ve talebe gerek kalmadan, belirlenen tatil süresince idari izinli sayılacaktır.

Devlet Memurları Kanunu Madde 100: Ancak engelliler için; engel durumu, hizmet gerekleri, iklim ve ulaşım şartları göz önünde bulundurulmak suretiyle günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile öğle dinlenme süreleri merkezde üst yönetici, taşrada mülki amirlerce farklı belirlenebilir.

Görme engelliler, az görenler, gece körlüğü olanlar ve yürüme engelliler kış saati uygulanan, mesai saatleri bitiminin akşam karanlığına denk geldiği sürece mesai başlangıç ve bitiş saatlerinin düzenlenmesini talep edebilirler.

Devlet Memurları Kanunu Madde 101: Engelli memurlara da isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez.

Lojman Hakkı

Engelli ve engelli yakını olanlara ait düzenleme yapılmasına dair ilgili kanun ve yönetmeliklerde bir hüküm yoktur. Ancak kurumlar kendilerine ait Lojman Yönergelerinde bu yönde düzenleme yapabilmektedir. Bunun örneği Emniyet Genel Müdürlüğü Lojman Yönergesinde vardır. Bu yönergede 09/11/2012 Tarihinde Yapılan Değişiklikle;

Madde 15:(4) - Madde 16: (f) Kendisi, eş ve çocukları ile bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinden Engellilik Ölçütü Sınıflandırması ve Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine göre % 50 ve üzeri engel oranı olan her birey için +10

puan verileceği ve feragatlı lojmanlardan yararlanmak istemeleri halinde öncelik tanınacağı hükme bağlanmıştır.

Yetim Maaşı

Engelli çocuğun engel oranının %60 ve üzeri olması halinde çalışan anne ya da babasının vefatı halinde çocuğa yetim maaşı bağlanır. Engelli çocuğun engel oranı %60'ın altında ise engelli çocuk SGK tarafından malul olarak kabul edilmediği için çocuğa yetim maaşı bağlanmamaktadır.

Eylül 2014 Torba Yasa ile 5510 Sayılı Yasanın ilgili maddesindeki malul kelimesi yerine "ağır engelli" ifadesi yazılmıştır. Buna göre yetim aylığı bağlanma şartı çocuğun ağır engelli olması ile mümkün olabilecektir.

Anne veya babasının üzerinden sağlık yardımına devam etme hakkı olan kız ve erkek engelli çocuklar çalışmaya başladıklarında anne veya babalarının vefatı halinde yetim aylığı hakkını alamazlar. Ancak işten çıktıklarında yetim aylığı tekrar bağlanır. Bu durumun bir istisnası anne ya da babası 1 Ekim 2008 öncesi vefat edip yetim aylığı başlanmış olan yetim çocuktur. Bu çocuklar çalışsalar bile yetim aylığı alırlar. Ancak emekli olduklarında kesilir.

Yetim kız ve erkek çocuklardan ağır engelli olup yetim aylığına devam edenler evlenseler dahi yetim aylıkları kesilmez.

Özel Sektörde Çalışan Engelliler

Engellilerin çalıştığı kamu kurum ve kuruluşu özelleştirme kapsamındaysa, kapatma ve tasfiye halleri dışında engelli çalışan işten çıkartılamaz. Kapatma veya tasfiye halinde işine son verilen engelli vatandaşlar ildeki Türkiye İş Kurumuna başvurmalıdır. Bu durumda iş kaybı tazminatı, kurumun diğer çalışanlara tanıdığı hakların iki katı oranında ödenmektedir.

Malulen Emeklilik

İşe girdikten sonra engelli hale gelenlerden engel oranı %60'ın altında olanlar engelliler için erken emeklilik hakkını alırken, engel oranı (iş gücü kaybı oranı) %60 ve üzeri olanlar SGK tarafından malulen emeklilik hakkını alırlar.

3 Ağustos 2013 tarihli Maluliyet Yönetmeliğinin 10.Maddesine göre:(4)

Maluliyet kararlarında;

- a. Sigortalıların çalışma gücünün en az %60'ını kaybedip kaybetmediklerinin tespitinde Ek-1 Hastalık Listesi,
- b. Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde çalışan askeri ve sivil personel ile askerlik görevi ile yükümlüleri için, 8/10/1986 tarihli ve 86/11092 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliği,
- c. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan personel için, 4/8/2003 tarihli ve 25189 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Emniyet Teşkilatı Sağlık Şartları Yönetmeliği,
4. 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun kapsamında çalışan ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi Koruma Güvenlik Görevlileri için belirlenen ve 7/10/2004 tarihli ve 25606 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte belirtilen sağlık şartları,

(5) Vazife malullüğü halinde ise, 13/7/1953 tarihli ve 4/1053 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Vazife Malullüklerinin Nevileri ile Dereceleri Hakkında Nizamname, esas alınır" ifadesine dayanarak malulen emekli olurlar.

SOSYAL YARDIM HAKLARI

Onsekiz Yaş Üstü Engellilik Aylığı

2022 Sayılı Yasaya göre; 18 yaşını dolduran %40 ve üzeri engelli olanlara, gerekli şartları taşımaması halinde hane geliri kişi başına asgari ücretin üçte birinden az olanlardan hiç bir sigorta kolundan maaş almıyor olanlara maaş bağlanır.

Sahip olunan ev, arsa ve aracın (ÖTV indirimli alınan araç dahil) belirlenen raîç bedeli, kira geliri aylık gelire dahil edilir. Hane gideri gelirden fazla ise fazla olan miktar aylık gelire dahil edilir. (25 Ocak 2013 tarihli 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz Ve Kimsesiz Türk Vatandaşları İle Engelli Ve Muhtaç Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik.)

Not: Evde bakım maaşı hane geliri ölçümüne dahil edilir.

Onsekiz Yaş Altı Engelli Yakını Aylığı

2022 Sayılı Yasaya göre; 18 yaşını tamamlamamış engelli olan yakınlarının bakımını üstlenenlerden, gerekli şartları taşıması halinde, geliri hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık tutarın asgari ücretin üçte birinden daha az olanlara aylık bağlanır. 18 yaşını tamamlamamış engelli aylıklarında, engeli yakını da genel sağlık sigortası kapsamındadır.

Engelli yakını maaşı alan kişinin engelli yakını ile aynı hanede oturması şartı vardır. Engelli yakını maaşı bağlanması için anne/babanın sigortalı olmaması gerekmektedir.

2022 Yasasına göre aylık bağlanacaklar ve bağlanmış olanlar hakkında yapılacak sosyal inceleme ile ilgili olarak aşağıdaki madde yönetmeliğe ilave edilmiştir.

Periyodik Sosyal İncelemeler

GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde yapılması gereken ilk periyodik sosyal incelemeler, 1/1/2015 ile 31/12/2015 tarihleri arasında sonuçlandırılır ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan sosyal incelemeler dahil müteakip tüm incelemelere 1/1/2016 tarihinden sonra başlanır.

Evde Bakım Aylığı

Engelli bireyin “ağır engelli” ibareli raporu olması şartı ile yasaya göre uygun şartları taşıyan, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir asgari ücretin üçte ikisinden az olan engelli yakınlarına “evde bakım ücreti” ödenir.

Hane içinde birden fazla bakıma muhtaç engelli var ise birinci engelliden sonraki engelli iki kişi sayılır. (1 Temmuz 2014’tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.)

Bu maaşı bağlatanların aylık gelir hesabına göre kişi başına düşen gelir miktarı asgari ücretin üçte ikisini aştığı durumlarda durumlarını Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine bir ay içinde bildirmeleri gerekmektedir.

Evde bakım ücreti alan kişinin engelli bireyle aynı hanede oturmaması halinde engelli bireye kesintisiz 8 saat fiili bakım vermesi şarttır.

NOT: Evde bakım maaşı alanların sigortalanması ile ilgili çalışma devam etmektedir.

Vakıf Aylığı

Vakıflar Genel Müdürlüğünce 18 yaşını dolduran, % 40 ve üzeri engelli olup hiçbir ad altında maaş almayanlardan gerekli şartları taşıyanlara aylık bağlanır. Vakıflar Genel Müdürlüğünden bu konuda bilgi alınabilir.

Yetim aylığı ve aynı zamanda engelli maaşına hak kazananlar

Aylık almaya hak kazanacak şekilde engelli olduğunu belgeleyen çocuklardan yetim aylığı alanların geliri, engelli olması nedeniyle ödenecek aylıktan daha düşük ise aradaki fark Hazine tarafından kapatılacaktır.

Engelli Maaşları ve Haciz

Engelli bireyin aldığı sosyal yardım kapsamındaki maaşlar haczedilemez. Kişi kendi aldığı engelli maaşını isteyerek de olsa haczettiremez.

TIBBİ MALZEME ALIMINDA HAKLAR

Hanede kişi başına düşen miktar asgari ücretin üçte birinden az olanlar bağlı oldukları il/ilçe SYDV'ye (Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Vakfı) başvurarak almış oldukları tıbbi malzemelerin SGK ödemesi dışında kalan miktarı talep edebilirler. Burada Vakıf Değerlendirme Kurulunun kararınca kişiye ödeme yapılıp yapılmayacağı belirlenir.

Hasta Alt Bezi

2 yaşını dolduran engelli çocuklar için 2 yıllık olmak üzere, tek doktor imzalı raporla aylık 120 adet bez ödeneği alınmaktadır.

Tekerlekli Sandalye (Manuel ve Akülü Tekerlekli Sandalye)

Beş yılda bir kez olmak üzere ilgili birimlerce rapor ile reçete düzenlenmesi şartı ile SGK, belirli miktarda ödeme yapmaktadır. Banyo tuvalet sandalyesi, çocuk tipi tekerlekli sandalye ve özel hasta minderleri de SGK ödeme kapsamına alınmıştır.(Eylül 2014 SUT)

Ortez ,Protez, İşitme Cihazı, Sonda Alımı

İlgili birimlerce raporlanan ve reçetesi yazılan malzemeler için SGK belirli miktarda ödeme yapmaktadır.

01.10.2014 tarihli Sağlık Uygulama Tebliği uyarınca;

EKSTERNAL ALT VE ÜST EKSTREMİTE/GÖVDE PROTEZ ORTEZLER							EK-3/C2
SUT KODU	TIBBİ MALZEME ALAN TANIMI			YENİLENME SÜRESİ	ÖZEL KOŞULLAR	AKTİVİTE SKORU	FİYAT (TL)
	TEKERLEKLİ SANDALYELER						
OP1342	STANDART MANUEL TEKERLEKLİ SANDALYE	-	H	5 yıl	kollukları çıkabilir, ayaklıkları çıkabilir, katlanabilir, çelik şase, 16-22 kg arasında ağırlığı olan, farklı oturma ebatları olan,		500,00
Ayakta durmak ve/veya yürümek için alt ekstremitelerini kullanamayacak hastalığı veya engellilik durumu olduğu ortopedi ve travmatoloji, beyin cerrahisi, fiziksel tıp ve rehabilitasyon, nöroloji uzman hekimlerinden birinin yer aldığı sağlık kurulu raporu ile belgelenenlere, bu hekimlerce reçete edilmesi halinde Kurumca bedeli karşılanır.							
OP1343	HAFİF MANUEL TEKERLEKLİ SANDALYE	-	H	5 yıl	alüminyum alaşımları, titanyum ve karbon kompozitden üretilmiş 11-15 kg ağırlığına sahip, baş ve ayak desteği gibi aksesuarlar eklenebilen arka tekerlekleri çıkarılarak katlanabilen, iç ve dış mekanlarda kullanılanabilen,		1.200,00
Ayakta durmak ve/veya yürümek için alt ekstremitelerini kullanamayacak hastalığı veya engellilik durumu olduğu, ayrıca engellilik durumu nedeniyle hafif manuel tekerlekli sandalyeye gereksiniminin bulunduğu ve engellilik durumunun sürekli olduğunun, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimi yanında, ortopedi ve travmatoloji veya beyin cerrahisi, veya nöroloji uzman hekimlerinden oluşan sağlık kurulu raporu ile belgelenenlere, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimlerince reçete edilmesi halinde Kurumca bedeli karşılanır.							
OP1344	PEDİATRİK TEKERLEKLİ SANDALYE	-	H	5 yıl	alüminyum alaşımları, titanyum ve karbon kompozitden üretilen, oturma genişliği 26-38 cm seçilebilen, çocuk hastanın ihyiyaçlarına göre aksesuarlar eklenebilen, ağırlığı 9-12 kg arasında olan, okulda kullanılabilmesi için masa eklenebilen		1.200,00

Ayakta durmak ve/veya yürümek için alt ekstremitelerini kullanamayacak hastalığı veya engellilik durumu olduğu, ayrıca engellilik durumu nedeniyle pediatrik tekerlekli sandalyeye gereksiniminin bulunduğu ve engellilik durumunun sürekli olduğunun, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimi yanında, ortopedi ve travmatoloji veya beyin cerrahisi, veya nöroloji uzman hekimlerinden oluşan sağlık kurulu raporu ile belgelenenlere, fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimlerince reçete edilmesi halinde 5-15 yaş arası hastalarda Kurumca bedeli karşılanır.

OP1345	STANDART AKÜLÜ TEKERLEKLİ SANDALYE	-	H	5 yıl	elektronik kumandalı, kapalı devre sistemiyle yokuş aşağı bile hızı ve yönü ayarlanabilir, elektronik akü şarj cihazlı, en az 24 ah 12 v 2 adet aküsü olan, suya dirençli, kollukları ve ayaklıkları çıkabilen, 12 derecelik eğimi güvenli olarak çıkabilen, şasesi kalın çelikten üretilmiş, 100 kg a kadar hasta taşıma özelliğine sahip, ağırlığı 60-100 kg arasında olan, iç mekanlar için uygun olan, saatte max 6 km/h hız yapabilen,	2.500,00
--------	--	---	---	-------	---	----------

1) Ayakta durmak ve/veya yürümek için alt ekstremitelerini kullanamayacak hastalığı veya engellilik durumunun yanında;

- a) El, ön kol ve kolun tek taraflı fonksiyonuna mani olan haller veya,
- b) Kalp yetmezliği veya koroner arter hastalıkları veya,
- c) Kronik obstrüktif akciğer hastalıkları;

2) Yukarıda sayılan hastalıklar gibi tekerlekli sandalyeyi hareket ettirememesi yada hareket ettirmesi halinde kişinin sağlığının tehlikeye gireceği durumlarda, bu durumlarının Ortopedi ve Travmatoloji, Beyin Cerrahisi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon, Erişkin veya Çocuk Nöroloji uzman hekimlerinden birinin ve kalp yetmezliği veya koroner arter hastalıkları varsa ayrıca Kardiyoloji uzmanı, adı geçen branşta hekim yoksa Dahiliye uzmanı; kronik obstrüktif akciğer hastalıkları varsa ayrıca Göğüs Hastalıkları uzmanı, adı geçen branşta hekim yoksa Dahiliye uzmanının yer aldığı; mental fonksiyonlar yönünden akülü tekerlekli sandalye kullanıp kullanamayacağı hususunun ayrıca belirtildiği; psikiyatri uzman hekiminin de yer aldığı sağlık kurumlarının düzenlenen sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla akülü tekerlekli sandalye Kurumca bedelleri karşılanır.

3) Trafik tescili zorunlu olan ve kullanımı için H sınıfı sürücü belgesi gerektiren motorlu malul arabalarının Kurumca bedelleri karşılanmaz. Ancak, SUT'un yürürlük tarihinden önce Kurumca temin edilmiş motorlu malul arabalarının bakım ve onarım işlemleri SUT hükümleri doğrultusunda yürütülür.

4) İlgili firma tarafından en az 2 (iki) yıl garanti, 10 (on) yıl yedek parça bulunurluk garantisi ve teknik destek taahhütnamesi verilmiş olmalıdır.

5) 16 yaşın üzeri hastalara temin edilmesi halinde bedeli Kurumca karşılanır. Ayrıca 11-16 (16 yaş dahil) yaş arası hastalarda da ev, okul gibi kapalı alanlarda kullanım için yukarıdaki kriterleri sağlık kurulu raporu ile belgelendirmeleri halinde bir defaya mahsus olmak üzere pediatrik akülü tekerlekli sandalye bedeli standart akülü tekerlekli sandalye bedeli üzerinden Kurumca karşılanır.

ENGELLİ ÇOCUKLARIN ÖZEL EĞİTİM HAKKI

Alınan engellilik raporuyla özel eğitim alması gerektiği belirtilen engelli çocuk için (engel oranı en az %20 olması şartı ile) Rehberlik Araştırma Merkezlerinin değerlendirmesi sonucu Özel Eğitim imkanlarından yararlanır.

ÜNİVERSİTEDE ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN HAKLARI

Özel yetenekle üst öğrenime geçiş yapmak isteyen ve özel yetenek sınavını kazanan bedensel, zihinsel, görme ve işitme engel grubundaki öğrenciler için YGS taban puanı 20 Aralık 2013 tarihinde 100 puan olarak belirlenmiştir.

Her üniversitede Engelli Öğrenci Birimi oluşturulmuştur.

Üniversitede okuyan engelli öğrenciler yurtlarda öncelik hakkında yararlanmak için ilk kayıt olduklarında Kredi ve Yurtlar Kurumuna başvurmalıdır.

Bazı üniversitelerde engelli öğrencilere öğrenim ücretlerinde engel oranlarına göre indirim uygulanmaktadır. Tercih edilecek üniversiteden bu konuda bilgi alınabilir.

Açık Öğretim Fakültesinde ücret ödenmemektedir. Ancak Açık Öğretim Fakültesini mezun olmaları gereken sürede bitiremeyenler öğrenci harcında engel oranlarında indirim yapılarak ödeme yapmaktadırlar.

Üstün yetenekli öğrencilerin YÖK tarafından değerlendirilmesi sonucu uygun görülmesi halinde YGS'ye girmeden Güzel Sanatlar Bölümlerine kayıtlabilmeleri hakkı getirilmiştir. Bununla birlikte üstün yetenekli çocuklar da bu haktan yararlanabileceklerdir.

Üniversiteler görme, işitme ve ortopedik engelli öğrenciler için ortam, araç, gereç hazırlamak zorundadırlar.

Üniversite sınavında öğrencilerin engel gruplarına uygun düzenlemelerin yapılabilmesi için başvuru aşamasında engellilik raporlarını ÖSYM'lere vermeleri gerekmektedir.

Kredi ve Yurtlar Kurumu Yönetmeliğine eklenen madde ile tekerlekli sandalye kullananlar, görme engelliler gibi tek başına şehir içi otobüslere binemeyenlere yaşadıkları şehirde yurt imkanı sağlanır. İlgili madde şu şekildedir:

Madde 3-“b) Şehir içi nakil araçlarından yardımsız faydalanamayan görme engelli, felçli, bir veya iki kolu veya bacağı olmayan, skolyoz hastaları olan öğrenciler için, öğrencinin ailesinin yurtdışı bulunduğu şehrin belediye sınırları dışında ikamet etmesi durumunda okudukları şehirde (ancak büyükşehir belediyeleri sınırları içinde bulunan yurtlara) ailesinin ikamet durumuna göre başvuru alınabilecek yerleşim yerleri Kredi ve Yurtlar Kurumunca belirlenir.

MÜZE VE ÖREN YERLERİNDE İNDİRİM

Müze ve ören yerlerine giriş ücretsizdir. Özel işletilen müze ve tarihi yerlerde indirim hakkı işletmenin insiyatifindedir.

EKPSS 'YE GİRME HAKKI (Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı)

2 yılda bir yapılan sınava her türlü engel grubuna sahip olan engelli bireyler katılabilirler. Sınav ve kura yöntemiyle atama yapılır. Lise, ön lisans ve lisans mezunları sınava, ilköğretim ve ortaokul mezunları ise kuraya katılabilirler. Sınava girmiş olanlar aynı zamanda kura için müracaat edemezler. Son sınav 27 Nisan 2014 Pazar günü yapılmıştır. İki yıl boyunca atamalar bu sınav sonucuna göre yapılacaktır.

EMLAK VERGİSİ MUAFİYETİ

Evin mülkiyetinin engelli bireyin üzerinde olması şartı ile 200 metrekareyi geçmeyen tek evde emlak vergisi muafiyeti vardır. Ayrıca bir ev için pay sahipliği olduğunda yine 200 metrekareye kadar olan paylar için muafiyet vardır. Bunun için evin bulunduğu belediye birimine başvurulması gereklidir. Emlak vergisi indirimi sadece emlak sahipliğinde geçerlidir, arsa sahipliğinde söz konusu değildir. Emlak vergisi muafiyeti için yaş sınırı, gelir ölçümü gibi kriterler yoktur. Sadece belirli dönemler için kullanılan evler için bu hak kullanılamaz.

MUAYENEDE ÖNCELİK HAKKI

Tüm hastanelerde engellilere muayene sırasında öncelik hakkı vardır.

DEVLET TİYATROLARINDA İNDİRİM

Gösterileri ücretsiz izleme hakkı vardır. Engelli Tiyatroları Kültür Bakanlığından maddi destek almaktadır.

BAYİLİKLER

18 yaşını dolduran zihinsel yetersizliği olmayan ve vesayet altında olmamak şartı ile her engelli birey Milli Piyango Genel Müdürlüğü tarafından verilen Sayısal Oyunlar Bayiliklerini alabilirler.

SAĞLIK RAPORU ALIMI, ÜCRETİ, GEÇERLİLİK SÜRESİ VE İTİRAZ HAKKI

Engelli sağlık rapor alımı Sağlık Bakanlığına bağlı Devlet Hastanelerinde 3 lira iken 20 lira olarak ücretlendirilmiştir. (Ağustos 2014). Mart 2013 Sağlık Uygulama Tebliği yayınlanana dek ücretsiz olan sağlık rapor işlemleri artık ücretlidir. Sadece engelli sağlık raporları eğer ilk kez alınıyorsa ücretsizdir. Ancak yenilenen raporlar ücretli hale getirilmiştir. Rapor esnasında yapılan her türlü işlem, test vb. ücretlidir.

Engelli bireylerin ilgili mevzuatına uygun olarak daha önceden almış oldukları sağlık kurulu raporlarına istinaden engellilik durumlarının

tespitine veya engellilikleri dolayısıyla kendilerine veya yakınlarına kolaylıklar ya da haklar teminine yönelik olarak bu maddenin yayımı tarihine kadar verilmiş olan özürlü, sakat, çürük veya zihinsel ya da bedensel engelleri niteleyen benzeri ibareleri içeren belge, kimlik, kart ve benzeri belgelerin, geçerli oldukları süreler dâhilinde yenilenmeleri gerekmez. (5378 Sayılı Yasa)

Alınmış olan sağlık raporlarına itiraz için İl Sağlık Müdürlüklerine dilekçe ile başvuru yapılmalıdır. İl Sağlık Müdürlüğünün sevk ettiği hastanede ilk raporla aynı sonuç çıkar ise karar kesinleşir. Farklı sonuç çıkması halinde İl Sağlık Müdürlüğü Hakem Hastaneye sevk edebilir. Hakem Hastane kararları kesindir.

TOKİ KURA ÇEKİLİŞİNDE HAKLAR

TOKİ kampanyalarında uygun şartları taşıyan engellilere öncelikle engellilere ait kuraya katılma hakkı verilir. Bu kurada kendilerine ev çıkmayanlar ikinci olarak genel kuraya katılma hakları da vardır. Bu konuda müracaat esnasında bilgi istenmelidir.

OTURULAN KONUTTA DÜZENLEME YAPILMASI

Oturulan konutta ve apartmanda yönetmelik gereği engellilere uygun düzenlemeler yaptırılabilir; “Yapılarda engellilerin kullanımına yönelik proje tadili komisyonları teşkili, çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelik (22.04.2006 tarih ve 26147 sayılı Resmi Gazete)”

Bu yönetmelik, kat malikinin tadilat yapılacak olan binanın ruhsat işlemlerinin yapıldığı yere başvurusuyla bir komisyon oluşturulması hakkındadır. Yönetmelikle komisyonun amacı, söz konusu tadilat talebinin engellinin kullanımına uygun olup olmadığı ve engellinin kullanımı için gerekli olup olmadığına karar vermek, ayrıca bina güvenliği açısından bir değerlendirme yapmak olarak belirlenmiştir.

Kat Mülkiyeti Kanunu’nda yapılan değişikliğe göre;

Engelli kişiler için apartman ve sitelerde konut ya da ortak alanlarda düzenleme yapılması için oy çokluğu yeterlidir. Eğer oy çokluğu sağlanamazsa ruhsat vermekle sorumlu kuruma başvurulduğunda, komisyon oluşturularak karar verilmesi gerekmektedir. Belediyeler,

kendilerine bu komisyonun oluşturulması için başvuru geldiğinde, bu komisyonu kurmakla görevlidir.

ENGELLİLERE YÖNELİK KDV MUAFİYETİ

Engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç, gereç ve özel bilgisayar programları, Katma Değer Vergisinden muaftır. Buna göre; engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş her türlü araç gereç (örneğin, görme engellilerin kullandıkları baston, yazı makinesi, kabartma klavye, sesli kitap; ortopedik engellilerin kullandıkları ortez, protez gibi cihazlar) ile özel bilgisayar programları istisna kapsamında kabul edilecektir.

ERİŞİLEBİLİRLİK

Engelliler Yasası Geçici Madde 2.- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı

alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde engellilerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilir. Kanun Temmuz 2005' te yürürlüğe girmiş ve süre Temmuz 2012 'de dolmuştur. 1+2 yıl olarak Temmuz 2015 yılına ertelenmiştir. Belediye otobüslerinin engellilere uygun hale getirilmesi için verilen süre Temmuz 2013'de dolmuştur. 1+2 yıl olarak Temmuz 2018 yılına ertelenmiştir.

ENGELLİ SPORCULAR

Engellilerin profesyonel olarak spor yapmaları için Devlet Bakanlığına bağlı Engelliler Spor Federasyonu vardır. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda madalya alan engelli bireylere YGS olmadan Yüksek Öğrenime yerleşme hakkı verilmiştir.

İŞİTME ENGELLİLERİN HAKLARI

İşitme engelli öğrenciler meslek liselerine sınavsız yerleşebilmektedir. Ayrıca işitme engellilere okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretimde gündüzlü ve yatılı eğitim hizmeti verilmektedir.

ENGELLİ SEÇMENLER

Seçim Kurulları seçimlerde oy kullanacak engelliler için oy kullanma alanlarını engellilere uygun hale getirmekle yükümlüdürler.

MESLEK EDİNDİRME HAKKI

Halk eğitim merkezleri, Türkiye İş Kurumu, KOSGEB gibi kamu kurumlarında engellilere özel meslek edindirme kursları açılmakta, bu kursları bitiren engellilere iş yerleştirmelerde öncelik tanınmaktadır.

ENGELLİ KİMLİK KARTI

Tüm haklardan yararlanmak için "engelli kimlik kartı" beyanı yeterlidir. Raporunda "ağır engelli" ibaresi olanların refakatçileri ile birlikte ücretsiz ulaşım hakkından yararlanabilmeleri için engelli kimlik kartlarını değiştirmeleri gerekmektedir. Bunun için Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine müracaat edilmelidir. Müracaat için gerekli belgeler:

- Engelli sağlık raporunun aslı ve fotokopisi (Rapor aslı yanında olmayanların rapor fotokopilerini raporu aldıkları hastaneden aslı gibidir onayı yaptırtmaları ya da noterden onaylı suretini göstermeleri gerekmektedir.)
- Bir resim
- Nüfus kağıdı ve fotokopisi

FİZİK TEDAVİ SEANSLARI

Uygun raporlama yapıldığında Sağlık Uygulama Tebliğine göre Fizik Tedavi Ve Rehabilitasyon hizmeti alınmaktadır. Konu ile ilgili kısıtlılıklar olduğu için Fizik Tedavi Klinik ve Merkezlerinden bilgi alınmalıdır.

ORTA ÖĞRETİMDE ORTAK SINAVLARDAN MUAFİYET

Orta ve ağır düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip engelli öğrenciler ortak sınavlardan muafıtır.

Görme engelliler ve az görenler için sınav süresine ek süre verilir. Engelli öğrenciler velilerinin talebi ile ortak sınavlardan muaf tutulabilirler. (Mart 2014)

KORUMALI İŞ YERLERİ

İstihdamı güç olan zihinsel engelli bireyler için Korumalı İşyerleri açılması konusunda yasal düzenlemeler yapılmıştır.

BELEDİYE HİZMETLERİ

Büyükşehir, il, ilçe ve belde belediyeleri engellilere yönelik çalışmalar yapmakla yükümlüdürler. Belediyelere müracaat edilerek engellilere yönelik hizmetler öğrenilmelidir.

Meslek Edindirme Kursları, Yaşam Merkezleri, Rehabilitasyon Merkezleri, Temizlik, Servis Hizmetleri, Psikolojik Destek Hizmetleri, Sosyal Yardım, Bakım, Bilgilendirme, Bakım ve Onarım Hizmetleri, belediye hizmetlerine örnektir. Bu hizmetlerden yararlanabilmek için Belediye Engelli Hizmet Birimine kayıt olunması gerekmektedir.

BAKIMA MUHTAÇ YAKINI OLAN ERBAŞ VE ERLER HAKKINDA

Anne, baba, eş ya da çocuklarından bakıma muhtaç engelli olanlar; yetkili hastaneden alınmış sağlık raporu ile bakıma muhtaçlıklarını belgeleyen erbaş ve erler ailesinin ikametine yakın bir garnizada askerlik yapabilmek için buldukları ildeki askerlik şubesine ya da Kuvvet Komutanlıklarına dilekçe ile başvurabilirler.

18 YAŞINI DOLDURAN ERKEK ENGELLİ ÇOCUKLAR İÇİN YAPILMASI GEREKENLER

Vasi kararı çıkartılması: Eğer çocuğun zihinsel engeli var ise 18 yaşını doldurduğunda bulunulan il/ilçenin adliyesine başvuru yapılarak vasilik almak için dava açılmalıdır. Cüzi miktarda pul parası masrafı ödenerek dava açılabilir.

SGK ile ilgili işlemler: SGK engelli erkek çocukların engelli olduğunu sisteminde görmediğinden okumayan çocuklar için 18, lisede okuyanlar için 20, üniversitede okuyanlar için 25 yaş doldurulunca, anne yada babanın sağlık yardımından düşürmekte ve aylık GSS primi ödemek zorunda bırakılmaktadır. Her hangi bir müracaat yok ise yani 3294 sayılı Kanuna göre kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (Vakıf) tarafından gelir testi yaptırılmadıysa aylık olarak en yüksek prim miktarı ile borçlandırılacağından, engelli çocuk hastaneye başvurduğunda "borçlu" görüneceğinden tüm hastane işlemlerini ücretini ödeyerek yapmak zorunda kalacaktır. Bu nedenle aileler engelli çocukları için 18 yaşını doldurmadan 3-4 ay önce son 1 yıl içinde alınmış engelli sağlık raporu ile buldukları ildeki SGK'ya müracaat ederek maluliyet tespit işleminin yapılması istenmelidir. SGK Sağlık Kuruluna göre malul olduğuna karar verilenler kesintisiz sağlık yardımına devam ederler. Ancak SGK, engelli çocuk için tekrar rapor isteyebilir. Bu durumda SGK'nın verdiği sevk yazısı ile sevk olunan hastaneden tekrar sağlık raporu alınır. Hastane Baştabipliği sağlık rapor sonucunu doğrudan sevk edilen SGK ya gönderir. Raporunda ağır engelli ibaresi olmayanları SGK Sağlık Kurulu malul saymayabilir. Bu çocuklar GSS primi ödemek zorunda olup anne babalarının ölümü halinde yetim aylığı hakkı alamazlar. Raporunda engel oranı %60'ın üzerinde olan bazı engel gruplarını da malul

saymayabilir. Örneğin %70 işitme engelli erkek çocuğunu “çalışabilir” göreceğinden Genel Sağlık Sigortası Primi ödemek zorunda kalabilir. Burada engelli çocuğun “ağır engelli” olması ve SGK Sağlık Kurulunun kararı önemlidir.

SGK kararına göre yapılan gelir testi sonrası hanede kişi başına düşecek miktar geçerli olan asgari ücretin 1/3’ünün altında ise bu kişilerin primi devlet tarafından ödenir.

Çocuk, 18 yaşında halen lise seviyesinde öğrenci ise okulundan alınacak öğrenci belgesi SGK’ya verilmelidir. Aynı zamanda engelli sağlık raporu ile birlikte maluliyet tespiti talep edilebilir.

SGK tarafından prim borcu olanlar; belirtilen tarih aralığında kuruma (SGK) müracaat ederek borçlarının yapılandırılmasını istenmelidirler. Eylül 2014 Torba Yasa ile SGK prim borçlarının faizini ödemek zorunluluğu kalmıştır. Ancak borçlu olunan anaparanın taksitle ödenmesi mümkün olmuştur.

ENGELLİ SORUNLARI DANIŞMA

Tüm haklar için; Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk, Engelli ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı’ndan yardım alınabilir.

ENGELLİLERLE İLGİLİ VERGİ UYGULAMALARI

ENGELLİLİK İNDİRİMİ UYGULAMASI

1. Engellilik İndirimi Nedir?

Gelir Vergisi Kanununa göre, çalışma gücünün asgari % 80’ini kaybetmiş bulunanlar birinci derece engelli, asgari % 60’ını kaybetmiş bulunanlar ikinci derece engelli, asgari % 40’ını kaybetmiş bulunanlar ise üçüncü derece engelli sayılmaktadır.

2. Kimler Engellilik İndiriminden Yararlanacaktır?

Gelir Vergisi Kanununa göre engellilik indirimi uygulamasından;

- Engelli ücretli,
- Bakmakla yükümlü olduğu engelli bulunan ücretli,
- Engelli serbest meslek erbabı,

- Bakmakla yükümlü olduğu engelli bulunan serbest meslek erbabı,
- Basit usulde vergilendirilen engelliler, yararlanabileceklerdir.

3. Engellilik İndirimi Tutarları Ne Kadardır?

Engelli sayılanların çalışma gücü kayıp oranlarına göre belirlenen dereceler itibariyle tespit edilen aylık engellilik indirimi tutarları 2015 yılı için aşağıdaki gibidir.

1. Derece Engelliler İçin (Çalışma gücünün asgari %80'ini kaybetmiş olanlar)	880 TL
2. Derece Engelliler İçin (Çalışma gücünün asgari %60'ını kaybetmiş olanlar)	440 TL
3. Derece Engelliler İçin (Çalışma gücünün asgari %40'ını kaybetmiş olanlar)	200 TL

Bu tutarlar, engelli ücretlilerde ve bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan ücretlilerde aylık gelir vergisi matrahından indirilir. Engellilik indirimlerine göre 2015 yılı Ocak ayında asgari ücret tutarı üzerinden ücret alan ücretlilerin yararlanacağı Gelir Vergisi avantajları şöyledir:

Engellilik Derecesi Vergi Avantajı

1. Derece Engelliler İçin (Çalışma gücünün asgari %80'ini kaybetmiş olanlar)	132 TL
2. Derece Engelliler İçin (Çalışma gücünün asgari %60'ını kaybetmiş olanlar)	66TL
3. Derece Engelliler İçin (Çalışma gücünün asgari %40'ını kaybetmiş olanlar)	30 TL

Not: Vergi avantajı hesaplanırken asgari geçim indirimi dikkate alınmamıştır.

Serbest Meslek faaliyetinde bulunan engelliler ile bakmakla yükümlü olduğu engelli bulunan serbest meslek erbabının ve basit usulde vergilendirilenlerin beyan edilecek yıllık gelirlerinden (yukarıda aylık olarak belirlenen tutarlar yıllık olarak hesaplanarak) indirilir.

4. Engellilik İndiriminden Yararlanmak İçin Ne Yapılmalıdır?

Engellilik indiriminden yararlanmak isteyen engelliler aşağıdaki belgelerle birlikte Vergi Dairesi Başkanlığı olan illerde ilgili

Grup Müdürlüğüne, Vergi Dairesi Başkanlığı olmayan illerde ise Defterdarlıklara bağlı Gelir Müdürlüğüne, Bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, Vergi Dairesi bulunmayan ilçelerde ise Mal müdürlüklerine bir dilekçe ile başvuracaklardır.

a. Engelli Hizmet Erbabı İçin:

- Çalıştığı işyerinden alınacak çalıştığına dair işveren tarafından imzalanıp kaşelenmiş yazı (EK : 2)
- T.C. Kimlik Numarası
- İlgili yönetmeliğe uygun Sağlık Kurulu Raporu olanlar için rapor aslı veya noter tasdikli örneği
- Müracaat formu - Dilekçe (EK:1)

b. Hizmet Erbabının Bakmakla Yükümlü Olduğu Engelli Kişilerin Müracaatlarında;

- Çalıştığı işyerinden alınacak çalıştığına dair işveren tarafından imzalanıp kaşelenmiş yazı (EK:2)
- Müracaat formu - Dilekçe (EK:1)
- Bakmakla yükümlü kişinin T.C. Kimlik Numarası
- Bakmakla yükümlü olduğuna dair belge
- İlgili yönetmeliğe uygun Sağlık Kurulu Raporu olanlar için raporun aslı veya noter tasdikli örneği

c. Engelli Serbest Meslek Erbabı İçin:

- Müracaat formu - Dilekçe (EK: 3)
- Vergi kimlik numarasını gösteren belge (Vergi levhasının fotokopisi)
- T.C. Kimlik Numarası
- İlgili yönetmeliğe uygun Sağlık Kurulu Raporu olanlar için raporun aslı yada noter tasdikli örneği

d. Serbest Meslek Erbabının Bakmakla Yükümlü Olduğu Engelli Kişiler İçin:

- Müracaat formu - Dilekçe (EK: 3)
- Vergi kimlik numarasını gösteren belge (Vergi levhasının fotokopisi)

- Bakmakla yükümlü kişinin ve engelli kişilerin T.C. Kimlik Numarası
- Bakmakla yükümlü olduğuna dair belge
- İlgili yönetmeliğe uygun Sağlık Kurulu Raporu olanlar için raporun aslı yada noter tasdikli örneği

e. Engellilik İndiriminden Yararlanma Hakkına Sahip Basit Usulde Vergilendirilen Engelliler İçin:

- Müracaat formu - Dilekçe (EK: 4)
- Vergi kimlik numarasını gösteren belge (Vergi levhasının fotokopisi)
- T.C. Kimlik Numarası.
- İlgili yönetmeliğe uygun Sağlık Kurulu Raporu olanlar için raporun aslı veya noter tasdikli örneği

5. Engelli Sağlık Kurulu Raporuna İtiraz Nasıl Yapılır?

Engelli sağlık kurulu raporuna; engellinin kendisi, velisi, vasisi veya raporu isteyen kurum tarafından itiraz edilebilir. İlgililer itiraz dilekçesi ve ilk engelli sağlık kurulu raporunun tasdikli bir örneği ile birlikte, bulunduğu ilin sağlık müdürlüğüne başvurur. İl sağlık müdürlüğünce, engelli sağlık kurulu raporu alacak kişi en yakın farklı bir engelli sağlık kurulu raporu vermeye yetkili hastaneye gönderilir. İtiraz edilen engelli sağlık kurulu raporu ile itiraz üzerine verilen engelli sağlık kurulu raporundaki kararlar aynı yönde ise engelli sağlık kurulu raporu kesinleşir. Engelli sağlık kurulu raporlarının farklı olması durumunda, kişinin ikamet ettiği yere en yakın bir hakem hastaneye, kişi yeniden muayene edilmesi ve engelli sağlık kurulu raporu tanzim edilmesi amacıyla yine il sağlık müdürlüğü kanalıyla gönderilir. Hakem hastanenin engelli sağlık kurulunca verilen kararı kesindir. Ayrıca vergi indrimi için Gelir İdaresi Başkanlığına intikal eden rapor sonuçlarına şikayet yolu ile Başkanlığa müracaat edebilirler. Merkez Sağlık Kurulunun ilgili yönetmeliğimizin 10. Maddesine göre ödevlilerin itirazlarını inceleyerek; engellileri yeniden hastaneye sevk, haklarında ek rapor düzenleme ve Hakem hastaneye sevk konularında yetkisi vardır.

Milli Savunma Bakanlığına bağlı asker hastanelerince; Türk Silahlı Kuvvetleri personeline verilecek engelli sağlık kurulu raporlarına itiraz esas ve usulleri Türk Silahlı Kuvvetlerinin ilgili mevzuat hükümlerine tabidir. Türk Silahlı Kuvvetleri personeline verilecek engelli sağlık

kurulu raporlarına yapılan itirazlar, Gülhane Askeri Tıp Akademisi Eğitim Hastanesi ile Gülhane Askeri Tıp Akademisi Haydarpaşa Eğitim Hastanelerince kesin olarak karara bağlanır.

6. Başvuru Üzerine Gelir İdaresi Başkanlığı Ne Yapmaktadır?

Engellilerin çalışma gücü kayıp oranları, Gelir Vergisi Kanununa ve bu Kanun gereğince hazırlanan Yönetmeliğe göre belirlenmektedir. Engelli vatandaşların hastanelerden aldıkları ve ilgili müdürlükler vasıtasıyla Gelir İdaresi Başkanlığına gönderilen raporları Merkez Sağlık Kurulunca **“Engellilik Ölçütü, Sınıflandırması ve Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik”** ve eki cetvellere göre incelenir.

Merkez Sağlık Kurulunca tespit edilen çalışma gücü kayıp oranlarına göre belirlenen engellilik dereceleri Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından engellinin başvurduğu Vergi Dairesi Başkanlığına veya Defterdarlığa bildirilir. Bu birimler tarafından da başvuru sahibine sonuç tebliğ edilir.

7. Merkez Sağlık Kurulu Nasıl Karar Vermektedir?

Merkez Sağlık Kurulu, Maliye Bakanlığı Başhekiminin başkanlığında, Sağlık Bakanlığı'na görevlendirilecek iki uzman hekim ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na görevlendirilecek bir uzman hekimden ve Gelir İdaresi Başkanlığı'nın bir temsilcisinden oluşur.

Merkez Sağlık Kurulu Gelir İdaresi Başkanlığı nezdinde görev yapmaktadır. Merkez Sağlık Kurulunun görevi engellilik indiriminden yararlanmak amacıyla hastanelerden alınan raporları inceleyip karar vermektir.

Merkez Sağlık Kurulunun çalışma şekli ve vergi indirimi için başvuracakların yapacağı işlemler bir Yönetmelik ile düzenlenmiştir. Merkez Sağlık Kurulu kararını verirken, kendisine ulaşan raporların öncelikle yetkili sağlık kuruluşu tarafından

verilip verilmediğine, sonra da usulüne uygun olarak düzenlenip düzenlenmediğine bakar.

Raporlar usulüne uygun ise karar vermek üzere inceler. Kararını verirken raporlarda yer alan laboratuvar bulgularını, klinik muayene bulgularını, engellilik bulgularını ve konulan tanıyı ilgili Yönetmelik ekindeki cetvellere göre inceler. Kurul, raporlarda yer alan bulgular ve tanı ile Yönetmelik eki cetvellerde belirlenen çalışma gücü kayıp oranları arasında çelişki görürse re'sen ve nihai olarak karar vermeye yetkilidir.

Ancak, kurul gerek görmesi halinde bu raporları bir daha incelenmek üzere raporu veren hastaneye iade edebilir veya başvuruda bulunanın başka bir yetkili sağlık kuruluşuna gönderilmesini isteyebilir. Merkez Sağlık Kurulunca kararların doğru verilebilmesi için, raporda belirtilen ve Yönetmeliğe uygun yazılması gereken laboratuvar, klinik muayene ve engellilik bulguları ile tanının açık ve anlaşılır olması gerekir. Kurul bu bilgileri yetersiz görmesi halinde ilgili hastaneden ek bilgi istemektedir.

Öte yandan, başvuruda bulunan kişiler Merkez Sağlık Kuruluna birden fazla rapor ulaştırırlarsa ve bu raporların bulguları ve tanısı aynı ise Kurul bu raporları değerlendirmeye alarak kararını vermektedir. Ancak bu raporların bulguları ve tanısı farklı ise Kurul ilgiliyi bu raporların birleştirilmesi için hakem hastaneye sevk etmektedir.

Yukarıda açıklanan düzenlemeler ile yetkili sağlık kuruluşlarından alınan raporlarda belirtilen çalışma gücü kayıp oranlarının, raporlarda belirtilen bulgulara ve tanıya göre doğru olup olmadığının üst kurul olarak görev yapan Merkez Sağlık Kurulunca incelenerek Türkiye çapında aynı bulgular ve tanı için verilen çalışma gücü kayıp oranlarının farklı belirlenmemesi ve uygulamanın adaletli olması amaçlanmıştır.

8. Bakmakla Yükümlü Olduğu Kişi Ne Demektir?

Engellilik indirimi uygulamasına ilişkin olarak yayımlanan Tebliğle, bakmakla yükümlü olunan kişi tanımlanmıştır. Bu tabirden engelli kişinin tabii olduğu çalışma mevzuatı veya bağlı bulunduğu sosyal güvenlik kurumunun mevzuatına göre yükümlü sayılan anne, baba, eş ve çocukları anlaşılacaktır. Çocuklarda yaş sınırlamasına gidilmeksizin işlem yapılmaktadır.

9. Başka Amaçlarla Alınmış Raporlar Engellilik İndiriminde de Geçerli midir?

Engellilik indiriminden yararlanmak isteyen vatandaşlar diğer kurumların sevki sonucu aldıkları raporlarla (rapor aslı veya noter onaylı) ve gerekli diğer belgelerle birlikte ilgili Müdürlüklere başvurabileceklerdir.

10. İşyerini Değiştiren Ücretliler Ne Yapacaklardır?

Herhangi bir şekilde iş yeri değiştiren ücretlilerin daha önce işlem tesis ettirdikleri Müdürlüklere yeni iş yerlerinin adreslerini bildirerek buradan yeni iş yerlerine hitaben yazı almaları yeterli olacaktır. Bu engellilerin yeniden rapor almalarına gerek yoktur. Buldukları il sınırları dışına giden ücretliler de aynı şekilde hareket edebileceklerdir.

11. Asgari Geçim İndiriminin Hesaplanmasında Dikkate Alınacak Asgari Ücret Tutarı Nedir?

Asgari geçim indirimi tutarının hesaplanmasında, ücretin elde edildiği takvim yılı başında belirlenen 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarı esas alınmaktadır. 2015 takvim yılı boyunca asgari geçim indirimi tutarının hesaplanmasında dikkate alınacak asgari ücretin aylık brüt tutarı ile yıllık brüt tutarı şöyledir:

2015 takvim yılı başında geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarı (01.07.2015-31.12.2015)	1.273,50TL
2015 takvim yılı başında geçerli olan asgari ücretin yıllık brüt tutarı (01.01.2015-31.12.2015)	(1201,50 X 12=) 14,418,00 TL

Asgari geçim indirimi yönünden yapılacak hesaplamalarda bu tutar 12 ay boyunca kullanılacak olup, 2015 yılının ikinci yarısında asgari ücretin farklı uygulanması bu hesaplamaları etkilemeyecektir.

265 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliğde yapılan açıklamaya göre, asgari geçim indiriminin yıllık tutarı, her ücretli için takvim yılı başında geçerli olan asgari ücret üzerinden hesaplanan yıllık vergi tutarını aşamayacak ve yılı içerisinde asgari ücret tutarında meydana gelen değişiklikler, asgari geçim indirimi uygulamasında dikkate alınmayacaktır. Asgari geçim indirimi tutarının, ücretlinin aylık hesaplanan vergisinden fazla olması halinde, fazlası dikkate alınmayacaktır. Dolayısıyla, ücretlinin yararlanacağı aylık asgari geçim indirimi tutarı, aylık asgari ücret tutarı üzerinden hesaplanan aylık vergi tutarını aşamayacaktır.

Örneğin, ücret matrahı ne olursa olsun 2015 takvim yılı başında geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarı 1.273,50 TL üzerinden sosyal güvenlik priminin mahsubundan sonra kalan tutar üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarı 162,37 TL olduğundan, asgari geçim indirimi tutarı 162,37 TL'yi aşamayacaktır.

12. Engellilik İndiriminden Faydalanan Hizmet Erbabı Asgari Geçim İndiriminden Nasıl Yararlanır?

Engellilik indiriminden yararlanan bir ücretlinin aylık gelir vergisi matrahı hesaplanırken engellilik indirimi mahsup edilecek, Engellilik indiriminin mahsubundan sonra kalan gelir vergisi matrahı üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarından da yıllık asgari geçim indirimi tutarının 1/12'sinin mahsup edilmesi gerekmektedir. Mahsup edilecek tutar, kalan gelir vergisi tutarını aşamayacak ve mahsup edilemeyen asgari geçim indirimi tutarı sonraki dönemlerde de değerlendirilmeyecektir.

• Birinci derecede engellilik indiriminden yararlanan asgari ücretlinin 2015 yılında yararlanacağı asgari geçim indirimi (AGİ) tutarı

Örneğin, 2015/ Temmuz ayında eşi ücretli olarak çalışan ve çocuğu olmayan bir asgari ücretlinin, 1. derecede engellilik indiriminden faydalandığını düşünelim. 2015 / Temmuz ayı asgari geçim indirimi tutarı şu şekilde hesaplanacaktır.

2015 Yılında asgari ücretin yıllık brüt tutarı (1201,50 X 12=)	14.418,00 TL
Ücretlinin asgari geçim indirimi oranı	%50
Ücretlinin kendisi için	%50
Asgari geçim indirimine esas tutar (14.418,00 TL X%50=)	7.209,00 TL
Asgari geçim indiriminin yıllık tutarı (7.209,00 X%15=)	1.081,35 TL

Hesaplanan yıllık tutarın 1/12'si olan (1.081,35 =) 90,11 TL, aylık olarak hesaplanan gelir vergisi tutarından aşağıdaki şekilde mahsup edilecektir.

2015 Yılı Temmuz ayı brüt ücret (Asgari Ücret)	1.273,50 TL
2015 Yılı Temmuz ayı tevkifat matrahı	1.082,48 TL
- 1. Derece engellilik indirimi tutarı	880,00 TL
- Engellilik indirimi düşüldükten sonra kalan tevkifat matrahı	202,48 TL

2015 Yılı Temmuz ayı ücretinden hesaplanan gelir vergisi	30,37 TL
2015 Yılı Temmuz ayı mahsup edilebilecek azami AGİ tutarı	90.11 TL
2015 Yılı Temmuz ayında yararlanılabilecek AGİ tutarı	30,37 TL
2015 Yılı Temmuz ayı ödenecek gelir vergisi	0,00 TL

Asgari geçim indirimi uygulamasında, mahsup edilecek tutar, hesaplanan gelir vergisi tutarını aşamayacağından yalnızca 30,37 TL'lik kısmı ücretliye ödenecek ve $(90.11 - 30,37 =)$ 59,74 TL asgari geçim indirimi farkından yararlanamayacaktır. Bu tutar sonraki dönemlere de devredilmeyecektir.

• İkinci derecede engellilik indiriminden yararlanan asgari ücretlinin 2015 yılında yararlanacağı asgari geçim indirimi tutarı

Örneğin, 2015/ Temmuz ayında eşi ücretli olarak çalışan ve 2 ve 8 yaşlarında iki çocuğu olan bir asgari ücretlinin, 2. derecede engellilik indiriminden faydalandığını düşünelim. Ücretlinin 2015/ Temmuz ayı asgari geçim indirimi uygulaması şöyle olacaktır. Öncelikle ücretlinin 2015/ Temmuz ayı asgari geçim indirimi tutarını hesaplayalım.

2015 Yılında asgari ücretin yıllık brüt tutarı $(1201,50 \times 12 =)$	14.418,00 TL
Ücretlinin asgari geçim indirimi oranı	%65
- Ücretlinin kendisi için	%50
- Ücretlinin çocukları için	%15
Asgari geçim indirimine esas tutar $(14.418,00 \text{ TL} \times \%65 =)$	9.371,70 TL
Asgari geçim indiriminin yıllık tutarı $(9.371,70 \times \%15 =)$	1.405,76 TL

Hesaplanan yıllık asgari geçim indirimi tutarının 1/12'si olan $(1.405,76 / 12 =)$ 117,15 TL, aylık olarak hesaplanan gelir vergisi tutarından mahsup edilecektir. Bu ücretlinin Temmuz ayı için, asgari geçim indirimi mahsup işlemi aşağıdaki şekilde gerçekleştirilecektir.

2015 Yılı Temmuz ayı brüt ücreti (Asgari Ücret)	1.273,50 TL
2015 Yılı Temmuz ayı tevkifat matrahı	1.082,48 TL
- 2. Derece engellilik indirimi tutarı	440,00 TL
- Engellilik indirimi düşüldükten sonra kalan tevkifat Matrahı	642,48 TL

2015 Yılı Temmuz ayı ücretinden hesaplanan gelir vergisi	96,37 TL
2015 Yılı Temmuz ayı mahsup edilebilecek azami AGİ Tutarı	117,15 TL
2015 Yılı Temmuz ayında yararlanılabilecek AGİ tutarı	96,37 TL
2015 yılı Temmuz ayı ödenecek gelir vergisi	0,00 TL

Asgari geçim indirimi uygulamasında, mahsup edilecek tutar, gelir vergisi tutarını aşamayacağından ücretli yalnızca 96,37 TL'lik tutardan yararlanacak olup, kalan 20,78 TL'lik tutar sonraki dönemlere devredilemeyecektir. 2015/ Temmuz ayında mahsup edilen asgari geçim indirimi tutarı (96,37TL) kadar ücretliye vergi avantajı sağlanmış olacaktır.

•Üçüncü derecede engellilik indiriminden yararlanan asgari ücretlinin 2015 yılında yararlanacağı asgari geçim indirimi tutarı

Örneğin, 2015/ Temmuz ayında eşi ücretli olarak çalışmayan ve 2, 10, 16 yaşlarında üç çocuğu olan bir asgari ücretlinin, 3. derecede engellilik indiriminden faydalandığını düşünelim. Yıllık ve 2015/ Temmuz ayı asgari geçim indirimi tutarı şu şekilde hesaplanacaktır.

2015 Yılında asgari ücretin yıllık brüt tutarı(1201,50X12=)	14.418,00 TL
Ücretlinin asgari geçim indirimi oranı	%85
- Ücretlinin kendisi için	%50
- Ücretlinin eşi için	% 10
- Ücretlinin çocukları için	% 25
Asgari geçim indirimine esas tutar	
(14.418,00 X %85=)	12,255,30 TL
Asgari geçim indiriminin yıllık tutarı	
(12,255,30 X%15=)	1.838,29 TL

Hesaplanan yıllık asgari geçim indirimi tutarının 1/12'si olan (1.838,29 /12=) 153,19 TL, aylık olarak hesaplanan gelir vergisi tutarından mahsup edilecektir. Bu ücretlinin Temmuz ayı için asgari geçim indirimi mahsup işlemi aşağıdaki şekilde gerçekleştirilecektir.

2015 Yılı Temmuz ayı brüt ücreti (Asgari ücret)	1.273,50 TL
2015 Yılı Temmuz ayı tevkifat matrahı	1.082,48 TL
- 3. Derece engellilik indirimi tutarı	200,00 TL

- Engellilik indirimi düşüldükten sonra kalan tevkifat

Matrahı	882,48 TL
2015 Yılı Temmuz ayı ücretinden hesaplanan gelir vergisi	132,37 TL
2015 Yılı Temmuz ayı mahsup edilebilecek azami AGİ Tutarı	153,19 TL
2015 Yılı Temmuz ayında yararlanılabilecek AGİ tutarı	132,37 TL
2015 Yılı Temmuz ayı ödenecek gelir vergisi	0,00 TL

Asgari geçim indirimi uygulamasında mahsup edilecek tutar, gelir vergisi tutarını aşamayacağından ücretli yalnızca 132,37 TL'lik tutardan yararlanacak olup, kalan 20,82 TL'lik tutar sonraki dönemlere devredilemeyecektir. 2015/ Temmuz ayında mahsup edilen asgari geçim indirimi tutarı (132,37 TL) kadar ücretliye vergi avantajı sağlanmış olacaktır.

Engellilik indiriminden yararlanan bir ücretlinin, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 63 üncü maddesinde yer alan indirim nedeniyle gelir vergisi matrahının kalmaması durumunda gelir vergisi tevkifatı yapılamayacağı için asgari geçim indirimi uygulamasından yararlanması da mümkün değildir.

13. Engellilik İndiriminin Uygulamasında Özellik Gösteren Durumlar Nelerdir?

- Asgari geçim indirimi (AGİ) mükellefin 18 yaşını veya tahsilde olup 25 yaşını doldurmamış çocukları için uygulanması gerekir. Bu yaş hadlerini aşmış olan ve mükellefle birlikte oturan veya mükellef tarafından bakılan bakıma muhtaç ve engellilik indiriminden faydalanan engelli çocuklar için asgari geçim indiriminden yararlanılması mümkün değildir.
- Ücretlinin çalıştığı bakanlık ve bu bakanlığa bağlı olarak kurulan döner sermayeden aldığı ek ödemeler ile maaş ödemelerinin tek işverenden alınan ücret olarak değerlendirilmesi ve bakmakla yükümlü olduğu çocuğunun rahatsızlığı nedeniyle faydalanması gereken engellilik indiriminin ek ödemeler ile maaş ödemelerine ilişkin ücretler toplamına uygulanmaktadır.
- Ücretlilere yapılan ek ödeme ve ikramiye ödemeleri de Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesi hükmü gereğince ücret olarak değerlendirileceğinden, söz konusu ücret ödemelerinin de hizmet

erbabının asıl ücretine dahil edilerek engellilik derecesine uygun engellilik indirimi yapılır.

- Ücret geliri elde edenlerin bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunması halinde, bu kişiler dolayısıyla engellilik indiriminden faydalanması mümkün bulunmaktadır.
- Şirket ortağı ve yönetim kurulu üyesi olan bir kimsenin şirketten yapılan huzur hakkı ödemeleri ücret niteliğinde olduğundan bu ödemelere engellilik indirimi uygulanacağı tabiidir. Ancak, kurumların idare meclisi başkan ve üyelerine verilen kar payları, menkul sermaye iradı olarak değerlendirileceğinden, sermaye payı oranında dağıtılan kar payına engellilik indiriminin uygulanması mümkün değildir.
- Gerçek usulde ticari faaliyette bulunanların engellilik indirimin den faydalanması mümkün bulunmamaktadır.
- Basit usule tabi mükelleflerin gelir vergisi matrahlarının tespitinde, engellilik derecelerine göre belirlenen tutarlar gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden (yıllık olarak) indirim konusu yapmaları mümkündür.
- Emekli olarak işten ayrıldıktan sonra işyerinde tekrar çalışmaya başlayanlara yapılan ve gelir vergisi tevkifatına tabi olan ücretlere engellilik indirimi uygulanması mümkün bulunmaktadır.

- Aylık dönemler itibarıyla yapılan ücret ödemelerinin vergilendirilmesi sırasında, engellilik indiriminin aylık ücret matrahını aşan kısmı için herhangi bir vergi iadesi yapılması mümkün değildir.
- Bankaların idari kararı sonucu, tek taraflı iradesi doğrultusunda banka emeklilerine yılda bir defa karşılıksız olarak yapılan kuruluş ikramiyesinin, Gelir Vergisi Kanununun 2 nci maddesinde yer alan gelirin unsurları kapsamında değerlendirilmediğinden bu ödeme nedeniyle engellilik indiriminden yararlanılması mümkün bulunmamaktadır.

ENGELLİLERE SAĞLANAN DİĞER VERGİ AVANTAJLARI

A. GÜMRÜK VERGİSİNDE SAĞLANAN VERGİ AVANTAJLARI

Gümrük Kanunu (Madde 167/12)'de malul ve engellilerin kullanımına mahsus eşyanın gümrük vergilerinden muaf olduğu belirtilmiştir.

1. Gümrük Vergisinden İstisna Edilen Eşya

- a. Görme engelliler hariç olmak üzere, malul ve engellilerin hayatlarını idame ettirmesi için kişisel kullanımlarına mahsus özel olarak imal edilmiş olup, engelli kişilerin bizzat kendileri tarafından, veya engelli kişilere yardım sağlanması amacıyla yönelik olarak vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler ile resmi kurumlara karşılıksız gönderilen ve ücretsiz dağıtılmak üzere belirtilen dernek, vakıf ve resmi kurumlar tarafından serbest dolaşıma sokulan motorlu veya motorsuz koltuk, bisiklet ve diğer eşyaya,
- b. Vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler ile Sağlık Bakanlığınca yetki verilenler tarafından ithal edilen, malul ve engelli kişileri toplu olarak taşımaya yönelik, malul ve engelli kişinin araca binip inmesiyle taşınmasını kolaylaştırıcı tertibatı bulunan motorlu kara nakil vasıtalarına,
- c. Gümrük idaresine sunulduğu tarih itibarıyla, kayıt ve model yılı dahil, üç yıldan eski olmamak kaydıyla;
 - Münhasıran engelli kişi tarafından kullanılmak üzere özel surette imal edilmiş hareket ettirici tertibatı bulunan (3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren sol bacak engeli olan gazilerde özel tertibat aranmaz) ve bu kişiler tarafından serbest dolaşıma sokulan, motosiklet ve motor silindir hacmi 1600 cc.'ye kadar olan otomobiller ile,

- El ve ayak fonksiyonlarını tamamen yitirmiş olmaları nedeniyle bizzat engelli kişi tarafından kullanılamayan, kişinin araca binip inmesiyle taşınmasını kolaylaştırıcı tertibatı bulunan, engelli kişinin üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından (EK 7’de açıklanmıştır) bir sürücü veya kişi ile iş akdine bağlı olarak istihdam edilen sürücü tarafından kullanılacak vasıtalardan motor silindir hacmi 2500 cc.ye kadar olan alan minibüslere ve portatif koltuklar hariç olmak üzere, sürücüsü dahil altı ila dokuz oturma yeri olan, malul ve engelli kişinin rahatça taşınabilmesine imkan verecek tavan yüksekliğine sahip olan motorlu kara nakil vasıtalarına, gümrük vergilerinden muafiyet tanınır.

Bahsi geçen eşyaya mahsus olan ve eşya ile birlikte getirilen parça, yedek parça ve aksesuarlar veya bu eşyanın bakım, kontrol, ayarlama ya da tamiri için gerekli olan aletler de bu muafiyet kapsamındadır.

Söz konusu parça, yedek parça ve aksesuarlar ile sair aletlerin, eşyanın ithalinden sonra yurda getirilmesi halinde de muafiyetin uygulanabilmesi için bunların muafiyetten yararlanarak ithal edilen eşya ile ilgili olduklarının gümrük idaresine kanıtlanması gerekmektedir.

2. Özel Tertibatlı Engelli Aracını İthal Edecek Kişiler

Özel tertibatlı engelli aracını ithal edecekler el ve ayaklarında ortopedik engeli bulunan kişilerdir. 1 Sıra No’lu Gümrük Muafiyeti Tebliği’nin 26 ncı maddesine göre “ortopedik engel” ibaresi, doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle, iskelet, kas ve sinir sistemindeki bozukluklar sonucu bedensel yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle alt ve üst ekstremitte engelliliklerini ifade eder. Ortopedik engeli bulunmayan kişilerin gümrük vergisinden muaf olarak özel tertibatlı araç ithal etmeleri mümkün bulunmamaktadır.

Bu kişiler;

- Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik ise ikametini Türkiye Gümrük Bölgesine kesin olarak nakletmesi halinde, (bu şart sadece bizzat engelli kişi tarafından kullanılamayan araç, binek otomobil ve motosiklet için geçerlidir. Motorlu ve motorsuz koltuklar ile bisikletler zati eşya kapsamında kesin dönüş şartı aranmaksızın engelli kişi tarafından muaf olarak ithal edebilir.)

- Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik ise; Türkiye Gümrük Bölgesi dışındaki gerçek ve tüzel kişiler (dernek, vakıf vb.) tarafından kendisine bağış yoluyla gönderilen veya bedel karşılığı alınan özel tertibatlı engelli aracını ithalat vergilerinden muaf olarak ithal edebilir.

3. İthal Edilen Özel Tertibatlı Araçlarda Aranılan Şartlar

Gümrük Vergisi ödenmeksizin ithal edilen Özel Tertibatlı Engelli Araçlarında aşağıdaki şartlar aranacaktır:

- Binek otomobil ise; binek otonun engelli kişi tarafından kullanılmak üzere özel surette imal edilmiş hareket ettirici tertibatı bulunmalı ve silindir hacmi 1600 (dahil) cc'ye kadar olmalıdır. Arazi Taşıtları bu istisnanın dışında tutulmuştur.
- Bizzat engelli kişi tarafından kullanılmayan araç ise; bu aracın el ve ayak fonksiyonlarını tamamen yitirmiş engelli kişinin araca binip inmesiyle, taşınmasını kolaylaştırıcı tertibatı bulunmalı ve engelli kişinin üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya engelli kişi tarafından iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılmalı ve aracın silindir hacmi 2500 (dahil) cc'ye kadar olmalıdır. Arazi taşıtları ve binek otomobiller bu istisnanın dışında tutulmuştur.
- Motosiklet ise; engelli kişiler tarafından kullanılmak üzere özel surette imal edilmiş olması halinde gümrük vergileri ödenmeyecektir.

Sadece otomatik vitesli olan ve özel surette yapılmış hareket ettirici tertibatı bulunmayan bizzat engelli kişi tarafından kullanılmayan araç ile engelli kişinin araca binip inmesiyle taşınmasını kolaylaştırıcı tertibatı bulunmayan aracın ithali mümkün değildir. Ancak, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren sol bacak engeli olan gazilerde özel tertibat aranmaz. Bu kapsamdaki kişilerin özel tertibatı bulunmayan (örneğin otomatik vitesli) araçları da ithal edebilmesi mümkündür.

Özel olarak engelli kişilerin kullanımına mahsus olan yukarıda belirtilen eşya ile birlikte getirilen parça, yedek parça ve aksesuarlar veya bu eşyanın bakım, kontrol, ayarlama ya da tamiri için gerekli olan aletler de muafiyet kapsamındadır. Söz konusu parça, yedek parça ve aksesuarlar ile sair aletlerin eşyanın ithalinden sonra getirilmesi

halinde muafiyetin uygulanması için bunların ithal edilen eşyayla ilgili olduklarının gümrük idaresine kanıtlanması gerekmektedir.

4. Özel Tertibatlı Araç İthalinde Aranacak Belgeler

- a. "Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik"e uygun Sağlık Kurulu Raporunun aslı, (Yönetmelik kapsamında "Engellilere Sağlık Kurulu Raporu Vermeye Yetkili Sağlık Kuruluşları" Ek Tablo-9'da bulunmaktadır. Bu raporda; ilgilinin engelliliği ile bunun derecesinin ve haline göre kullanabileceği taşıt özelliğinin belirtilmesi gerekir. Şayet ilgili, yurt dışında iken resmi bir hastaneden aldığı ve dış temsilciliklerimize onaylattığı bir rapor ibraz ederse bu raporun 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun "Sürücü Adaylarında Aranacak Şartlar"ı içeren 41 inci maddesine uygunluğunun da ayrıca belgelenmesi gerekir)
- b. Aracı kendisi kullanacak engelli kişi için, Trafik dairesince düzenlenen ve ilgili şahsın engellilik durumu itibarıyla, taşıt kullanabileceğini gösteren (H) sınıfı sürücü belgesi,
- c. Yurt dışında ikamet eden engelliler için; Yurda kesin döndüğünü gösteren Konsoloslukça onaylı belge ile yurda kesin dönüşünden önce satın alınan taşıtın mülkiyetinin kendisine ait olduğunu gösterir mülkiyet belgesi ile yurtdışı giriş-çıkış kayıtlarını gösterir pasaport vb. doküman,
- d. Türkiye'de ikamet eden engelli kişiye bağış yapılması halinde; taşıtın bağışlayana ait olduğunu gösterir mülkiyet belgesi ile noter veya Konsoloslukça düzenlenmiş bağış belgesinin aslı,
- e. Taşıtın bir bedel karşılığı;
 - Tüzel kişiden alınması halinde, ithal edilmek istenilen taşıtın cins, marka ve özellikleri ile fiyatını gösteren proforma fatura ve ithal sırasında fatura aslı,
 - Gerçek kişiden alınması halinde, taraflar arasında düzenlenen satış sözleşmesi.
- f. Nüfus cüzdan örneği ve vukuatlı nüfus kayıt örneği,
- g. Taahhütname;
 - İthal olunacak motosiklet veya binek otomobilinin engelli kişinin kendisi tarafından kullanılacağına başkasının kullanımına veya istifadesine izin vermeyeceğine,
 - İthal olunacak bizzat engelli kişi tarafından kullanılmayan aracın el ve ayak fonksiyonlarını tamamen yitirmiş kişinin üçüncü

dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya engelli kişi tarafından iş sözleşmesine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılacağına, başkasının kullanımına veya istifadesine izin vermeyeceğine,

- Ankara Gar Gümrük Müdürlüğünün izni olmadan anılan taşıtların başkasına devredilmeyeceğine ve satılmayacağına, kiralanmayacağına, ödünç verilmeyeceğine, ithal olunan taşıt üzerindeki özel tertibata da hiç bir değişiklik yapılmayacağına, ikametgah adresinde bir değişiklik olması halinde bu değişikliği Ankara Gar Gümrük Müdürlüğüne bildireceğine dair taahhütname, (taahhütname örnekleri ilgili Gümrük Müdürlüğünde doldurulup imzalanabilir.)

h. Özel tertibata ilişkin fatura.

5. Özel Tertibatlı Araç İthalinde Müracaat Edilecek Yer

Özel tertibatlı otomobil ile bizzat engelli kişi tarafından kullanılmayan araç için, araç Türkiye'ye getirilmeden önce engelli kişiler veya bunlar hesabına bu kişinin vekil tayin ettiği ve Türkiye Gümrük bölgesinde yerleşik kişiler tarafından Ankara Gar Gümrük Müdürlüğüne, aşağıda belirtilen belgelerin biri asıl olmak üzere iki nüshası ile birlikte müracaat edilir.

- Engellilik durumunu gösteren sağlık kurulu raporu vermeye yetkili sağlık kurumlarından alınmış heyet raporunun aslı (ve bir örneği),
- Bizzat engelli kişi tarafından kullanılacak araç için H sınıfı sürücü belgesi (aslı ve bir örneği),
- Nüfus cüzdanı örneği,
- Adına ithalat yapılacak engelli kişinin hukuki tasarruf ehliyetinin bulunmaması halinde vasilik belgesi.

(* Bir önceki alt başlıkta sayılan diğer belgeler, Ankara Gar Gümrüğünden olumlu komisyon/heyet raporu alınması halinde ve ithalat işlemlerinin gerçekleştirilmesi sırasında aranacaktır.

6. Özel Tertibatlı Araçların İthalat İşlemi

Özel tertibatlı otomobil ithalatı talebi ve otomobilde bulunması gereken özel tertibat, Ankara Gar Gümrük Müdürlüğünde oluşturulan heyet tarafından karara bağlanır. Heyetin toplandığı her ayın ilk Salı günü ilgili engelli kişiler de anılan gümrükte hazır bulunur.

Binek otomobili veya bizzat engelli kişi tarafından kullanılmayan aracın ithaline ilişkin olumlu kararların Komisyon tarafından oybirliği ile verilmesi gerekir.

Komisyon kararı olumlu ise, otomobil veya minibüs için Ankara Gar Gümrük Müdürlüğü'nce "İthal İzin Belgesi" düzenlenir.

İzin belgesinin geçerlilik süresi 6 (altı) aydır. Taşıt, izin belgesinin geçerlilik süresi içerisinde Ankara Gar Gümrük Müdürlüğü'ne teslim edilir.

Gümrük Müdürü veya yetkili kılacağı Gümrük Müdür Yardımcısı başkanlığında iki muayene memurundan oluşan heyet tarafından aracın söz konusu heyet kararına uygun olup olmadığı araştırılarak uygun bulunması halinde ithaline izin verilir.

Gümrük İdaresince, ithal işlemi tamamlanan binek otomobil ve minibüs için düzenlenecek trafik şahadetnamesine şerh konularak ilgili trafik tescil dairesine gönderilir.

7. İthal Edilen Özel Tertibatlı Araçların Devir ve Satışı

Gümrük vergilerinden muafiyet kapsamında ithal edilen eşya, Gümrük İdaresinin izni olmadan ve Gümrük Vergileri alınmadan engelli olmayanlara ödünç verilemez, kiralanamaz, devredilemez veya satılamaz.

Söz konusu eşya ve malzemeler muafiyetin verilif amacına uygun kullanılmak ve ilgili Gümrük Müdürlüğünün izni dahilinde muafiyet hakkı tanınmiş başka bir kurum veya kuruluşa ödünç verilir, kiralanır, devredilir veya satılırsa Gümrük Vergileri aranmaz.

Engelli kişiler; mülkiyetlerinde Gümrük Vergisi ödemededen ithal edilmiş özel tertibatlı otomobil, minibüs ve motosiklet kayıtlı olduğu sürece ve bunların fiilen ithal edildiği tarihten itibaren 5 (beş) yıl geçmedikçe, bu taşıtları satamaz ve yeniden aynı şekilde muafiyet kapsamında otomobil, minibüs ve motosiklet ithal edemezler.

Fiili ithal tarihinden itibaren 5 yıl geçtikten sonra Gümrük Vergilerinin tahsili koşuluyla; fiili ithal tarihinden itibaren 10 yıl geçtikten sonra ise Gümrük Vergileri ödenmeksizin söz konusu taşıtların muafiyet hakkı bulunmayan kişilere satış veya devri mümkün bulunmaktadır.

Ancak trafik tescil şubesinde aracın tescil belgesine konulan şerhin kaldırılması için Ankara Gar Gümrük Müdürlüğü'ne trafik şahadetnamesi ve trafik tescil belgesi ile birlikte müracaat edilmesi gerekmektedir.

Özel olarak dizayn edilmiş aracı devralacak kişinin engellilik durumunun farklı olması halinde, devredilecek taşıtın Ankara Gar Gümrük Müdürlüğü'ne teslim edilmesi ve devralacak kişinin engellilik durumuna uygun olarak aracın anılan Gümrük İdaresinin gözetimi altında yeniden dizayn edilmesi gerekmektedir.

B. YURT İÇİNDEN ALINAN ARAÇLARDA ÖZEL TÜKETİMVERGİSİNDE SAĞLANAN VERGİ AVANTAJLARI

ÖTV Kanununun 7 nci maddesinin 2 numaralı fıkrasına göre Kanuna ekli (II) sayılı listede (Ek:8) yer alan kayıt ve tescile tâbi mallardan;

- 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, engellilik derecesi %90 veya daha fazla olan malûl ve engelliler tarafından,
- 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, bizzat kullanma amacıyla engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malûl ve engelliler tarafından,
- 87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P.

numaralarında yer alanların, bu bendin (a) ve (b) alt bentlerinde belirtilen malûl ve engelliler tarafından ilk iktisabından sonra deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle hurdaya çıkarılmasında, bu G.T.İ.P. numaralarında yer alan malları hurdaya çıkaran malûl ve engelliler tarafından, Beş yılda bir defa olmak üzere ilk olarak satın alınması Özel Tüketim Vergisinden (ÖTV) istisnadır.

İstisna uygulamasının usul ve esasları aşağıdadır.

1. İlk kez edinilmesi koşuluyla ÖTV'den İstisna Taşıt Araçları

Malul ve engellilerin özel tertibat yapılma şartı olsun veya olmasın ÖTV ödmeden ilk kez edinebilecekleri taşıt araçları şunlardır:

- Motor silindir hacmi 1600 cm³'ü aşmayan binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (steysin vagon, arazi taşıtı ve jeepler dahil),
- Motor silindir hacmi 2800 cm³'ü aşmayan eşya taşımaya mahsus taşıtlar,
- Motosikletler, mopedler ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar,

Buna göre, Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (II) sayılı listede bulunan taşıt araçlarından motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşmayan binek otomobilleri, motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşmayan açık kasalı kamyonet, pikap veya tek sıra koltuklu kapalı kasalı eşya taşımaya mahsus taşıt araçları ile motosikletlerin **“engel durumuna göre tüm vücut fonksiyon kaybı oranı (engellilik derecesi) %90 veya daha fazla”** olan malul ve engelliler veya bizzat kullanmak amacıyla engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malul ve engelliler tarafından, **“beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere”** motorlu araç ticareti yapanlardan satın alınmasında ÖTV tahsil edilmeyecektir.

2. Engel Durumuna Göre Tüm Vücut Fonksiyon Kaybı Oranı (Engellilik Derecesi) %90 Veya Daha Yüksek Olanlarda ÖTV İstisnası

Özel Tüketim Vergisi Kanununa göre, engel derecesi %90'ı aşanların herhangi bir mekanik ilave veya tadilat yapılması şartı olmaksızın iktisap ettikleri taşıt araçlarından ÖTV tahsil edilmeyecektir.

Engel sebebinin önemi bulunmamaktadır. Görme, işitme, konuşma veya ortopedik olabileceği gibi zihinsel engelliler de yasadan yararlanabilmektedir.

Yukarıda sözü edilen araçların engellilik derecesi % 90 veya daha fazla olan malul ve engelliler tarafından ilk edinildiğinde ÖTV istisnası uygulanması için, bu kişilerin araçları kullanması şartı aranılmamakta ve özel tertibat yaptırılmasına da gerek bulunmamaktadır. İstisna uygulamasında, aracı ilk kez edinecek olan kişinin engellilik derecesinin % 90 veya daha fazla olduğuna dair Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğe göre yetkili sağlık kuruluşlarından alınacak sağlık kurulu raporu aslı veya noter onaylı örneğinin, araçların ilk iktisabının yapılacağı motorlu araç ticareti yapanlar tarafından söz konusu araca ait 2A numaralı ÖTV beyannamesinin verildiği gün vergi dairesine verilmesi yeterlidir.

ÖTV istisnası uygulanan araçlar için istisnadan yararlanan kişi adına düzenlenecek faturalarda ÖTV gösterilmeyecektir.

3. Kendisi Kullanmak Amacıyla İlk Alımı Yapılan Özel Tertibatlı Araçlarda İstisna

Yukarıda belirtilen şartları taşıyan araçların, engellilik derecesi %90'ın altında olup, kendisi kullanmak amacıyla engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malul ve engelliler tarafından ilk alımı ÖTV'den istisna edilmiştir. Bu istisnadan yararlanan kişilerin istisna uygulanan ilk alımlarına ilişkin olarak mükellefler tarafından verilecek ÖTV beyannamesinde;

- Alıcının maluliyeti veya engelliliği ile özel tertibat yaptırılan araçları kullanabileceğine dair yetkili sağlık kuruluşlarından alınan sağlık kurulu raporunun aslı veya noter onaylı örneğinin,
 - Aracın engelliliğe uygun olarak değiştirildiğine dair teknik belgenin aslı veya noter onaylı örneğinin,
 - Alıcının "H" sınıfı sürücü belgesinin fotokopisinin,
- İbraz edilmesi kaydıyla beyannamede ÖTV hesaplanmayacaktır.

Vergi Dairesince kabul edilen beyanname ve ekleri incelenerek, araçta yapılan özel tertibatın raporda yazılı engelliliğe uygun hareket ettirici bir tadilat olduğu tespit edilecektir.

4. Otomatik Vitesli Araçlarda ÖTV İstisnası

Otomatik vitesli araçlar, sol alt ekstremitde (ayak veya bacakta) engelliliği olanlar bakımından hariç, başka bir tadilat olmaksızın özel tertibatlı araç olarak değerlendirilmemektedir. Buna göre, esas itibariyle, otomatik vitesli araçların gaz veya fren pedalı ya da vites kolunda engelliliğe uygun olarak yaptırılan tadilatlar, hareket ettirici özel tertibat sayılacak ve sağ ayağındaki veya sağ bacağındaki engellilik nedeniyle bu şekilde otomatik vitesli araç kullanabilecek olanlar, bu araçları ilk iktisabında istisnadan yararlanabilecektir.

Öte yandan, sol alt ekstremitde (ayak veya bacakta) engelliliği olanlar için otomatik vitesin hareket ettirici özel tertibat olarak sayılmaktadır. Buna göre, sağlık raporuna göre sadece sol alt ekstremitde engelliliği bulunan malul ve engellilerin "H" sınıfı sürücü belgesi olması halinde, başkaca özel tertibat yapılmasına gerek olmaksızın otomatik vitesli araçları ilk iktisabında bu istisnadan yararlanmaları mümkün bulunmaktadır. Bu durumda, engellilik derecesi % 90'ın altında olup, sadece sol alt ekstremitde engelliliği bulunan malul ve engellilerde, aracın engelliliğe uygun olarak tadil edildiğine dair teknik belge yerine aracın otomatik vitesli olduğuna dair "uygunluk belgesi" nin aslı veya noter onaylı örneği aranmaktadır.

5. İstisnadan Yararlanılarak İlk Alımı Yapılan Araçların Hurdaya Çıkarılması Halinde İstisna Uygulaması

87.03 (motor silindir hacmi 1600 cm³ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2800 cm³ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, Kanunda belirtilen malül ve engelliler tarafından ilk alımından sonra deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle hurdaya çıkarılmasında, bu G.T.İ.P. numaralarında yer alan malları hurdaya çıkaran malül ve engelliler tarafından yeni bir aracın ilk alımı ÖTV'den istisna edilmiştir. Bu şekilde istisnadan yararlanmak isteyen malül ve engellilerin istisnadan yararlanarak ilk alımını yaptığı araçla ilgili olarak bu aracın deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hale geldiğini ispat eden ekspertiz raporu ile "**hurdaya çıkarılmıştır**" damgası vurularak kayıt konulan tescil belgesinin aslı veya noter onaylı örneğini de sunmaları şartıyla, durumlarına göre gerekli işlem yapılarak, ilk alımını yapacakları yeni araçlar için ÖTV istisnası uygulanacaktır.

6. ÖTV İstisnasının Süresi

İstisnadan yararlanarak adlarına bir taşıt aracı tescil edilenlerin, tescil tarihinden itibaren 5 yıl süresince ÖTV ödemedi taşıt aracı satın almaları veya ithal etmeleri mümkün değildir. İstisna uygulanarak iktisap edilen araç için ÖTV ödenmesi durumunda dahi, 5 yıllık süre dolmadığı sürece yeniden istisnadan yararlanarak araç edinilmesi mümkün değildir.

ÖTV Kanununun 15/2 maddesi uyarınca, motorlu taşıtlardan kayıt ve tescile tabi olanların ilk alımında ÖTV istisnasından yararlananların, bu taşıtı istisnadan yararlanmayan bir kişi veya kuruma devretmesi halinde; bu devir dolayısıyla adına kayıt ve tescil işlemi yapıldan, ilk alımdaki matrah üzerinden, kayıt ve tescil tarihindeki ÖTV oranına göre, bu tarihte hesaplanan ve tahakkuku yapılacak olan ÖTV tahsil edilecektir. İstisnadan yararlananlar tarafından bu istisnadan yararlanılarak edindikleri kayıt ve tescile tabi malları 5 yıldan fazla kullanarak elden çıkarmaları durumunda bu hüküm uygulanmaz.

Buna göre malul ve engellilerce ilk alımında istisna uygulanan motorlu taşıtların, istisnadan yararlanmayan kişi veya kurumlarca malul ve engellilerden alınmasında, alıcılar tarafından (2A) numaralı ÖTV beyannamesi düzenlenerek, bu işlemin yapıldığı yerde tek Vergi Dairesi varsa bu Vergi Dairesine, birden fazla Vergi Dairesi varsa Motorlu Taşıtlar Vergisi ile görevli Vergi Dairesine verilecek ve vergi ödenecektir.

Beyannamede matrah olarak, aracın istisnadan yararlanılarak ilk alındığı tarihteki matrah, oran olarak ise aracın malul veya engelliden alınması tarihinde geçerli olan oran yazılarak vergi hesaplanacaktır.

Ancak, ilk alımında istisna uygulanan söz konusu taşıt araçlarının veraset yoluyla intikallerinde bu hüküm uygulanmayacak ve ÖTV'nin sonradan tahsili yoluna gidilmeyecektir. Bu taşıt araçlarının veraset yoluyla ÖTV uygulanmaksızın varislere intikal etmesi ve murisin istisnadan yararlandığı tarihten itibaren 5 yıllık sürenin bitimine kadar varisler adına kayıt ve tescilli kalmak koşuluyla üçüncü kişilere satışında da ÖTV uygulanmayacaktır.

ÖTV ödenmeden malul veya engelli tarafından yukarıda belirtilen esaslara göre satın alınan aracın 5 yıl içerisinde çalınması halinde, ilk

iktisap tarihinden itibaren 5 yıl geçmedikçe yeni bir aracın istisna hükmünden yararlandırılması mümkün bulunmamaktadır.

C. MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİNDE SAĞLANAN VERGİ AVANTAJLARI

Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu'nun istisnalara ilişkin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, engellilik dereceleri % 90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtlar ile diğer malûl ve engellilerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtların motorlu taşıtlar vergisinden istisna olduğu belirtilmiştir.

1. Engellilik Dereceleri % 90 ve Daha Fazla Olan Malûl ve Engellilere Ait Taşıtlarda İstisna Uygulaması

Engellilik dereceleri % 90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin bu durumlarını tam teşekküllü Devlet hastanesinden alınmış olan sağlık kurulu raporu ile ilgili vergi dairelerine belgelendirmeleri halinde, söz konusu malûl ve engellilerin kendi adlarına kayıt ve tescil edilmiş olan taşıtları, motorlu taşıtlar vergisine tabi tutulmayacaktır. Bu istisnadan yararlanmak için, söz konusu malûl ve engellilere ait taşıtın özel tertibatlı veya özel tertibatlı hale getirilmiş olması şartı aranmayacaktır.

2. Diğer Malul ve Engellilere Ait Taşıtlarda İstisna Uygulaması

Engellilik dereceleri % 90 dan az olan malûl ve engellilerin bu durumlarını; tam teşekküllü Devlet hastanesinden alınan sağlık kurulu raporu ile belgelendirmeleri ve kendi adlarına kayıt ve tescilli olan taşıtların engellilik haline uygun özel tertibatlı veya özel tertibatlı hale getirilmiş taşıtlar istisna hükmünden yararlanabileceklerdir.

3. Özel Tüketim Vergisi İstisnasından Faydalanan Mükellefler İçin İstisna Uygulaması

Malul ve engelli olmaları nedeniyle taşıtları ilk iktisabı esnasında özel tüketim vergisinden istisna olanların, motorlu taşıtlar vergisi istisnasından faydalanmak için "Malul ve Engelliler Adına Kayıt ve Tescilli Taşıtlarda Motorlu Taşıtlar Vergisi İstisnası Bildirim Formu" ile motorlu taşıtlar vergisi mükellefiyet kaydı olan vergi dairesine yapacakları müracaatta sağlık kurulu raporu, araçlar için teknik belge ve proje raporunu ibraz etmeleri gerekmektedir. Bu

şekilde müracaat eden mükelleflerin, söz konusu formda taşıtının özel tüketim vergisinden istisna olduğunu belirtmeleri gerekmektedir.

4. Özel Tüketim Vergisi İstisnasından Faydalanmayan Mükellefler için İstisna Uygulaması

Özel tüketim vergisi istisnasından faydalanmayan ancak; motorlu taşıtlar vergisi istisnasından yararlanacak olan malûl ve engelliler tarafından; Malûl ve Engelliler Adına Kayıt ve Tescilli Taşıtlarda Motorlu Taşıtlar Vergisi İstisnası Bildirim Formu düzenlenerek sağlık kurulu raporu, motorlu araç tescil belgesi, araçlar için teknik belge ve proje raporu asıllarının veya fotokopilerinin ilgili vergi dairesine verilmesi gerekmektedir. İstisnadan yararlanabilmek için ibrazı zorunlu olan belgelerin fotokopilerinin getirilmesi hâlinde, asıllara uygunluğu kontrol edilerek işlem tesis edilecektir.

5. Motorlu Taşıtlar Vergisi İstisnasından Faydalanmak için Süreli Sağlık Kurulu Raporu İbraz Edenler

Bu kişiler istisnadan raporun geçerlilik süresi içerisinde faydalanırlar. Söz konusu istisna uygulamasının devam edilebilmesi için, malûl ve engellilerin süre bitiminden önce yeni tarihli sağlık kurulu raporunu ilgili vergi dairesine ibraz etmeleri gerekmektedir.

6. Malul ve Engelliler İstisnası ile İlgili Bildirim

İstisnadan yararlanacak olan malul ve engelliler tarafından; "Malul ve Engelliler Adına Kayıt ve Tescilli Taşıtlarda Motorlu Taşıtlar Vergisi İstisnası Bildirim Formu" (Ek:6) istisnadan yararlanmak için gerekli olan diğer belgeler ile birlikte ilgili Vergi Dairesine verilecektir.

7. Otomatik Vitesli Taşıtlarda İstisna Uygulaması

Anılan Kanun hükümleri ve Tebliğdeki açıklamalar uyarınca, engellilik derecesi % 90 ve daha fazla olan malul ve engellilerin, adlarına kayıt ve tescil ettirecekleri taşıtlarda özel tertibat yapılmasına gerek bulunmamaktadır. Ancak, engellilik derecesi % 90 dan az olan malul ve engelliler adına kayıt ve tescil edilecek taşıtların, bizzat malul ve engelli kişinin engelliliğine uygun özel tertibatlı hale getirilmesi gerekmektedir.

Engellilik derecesi % 90 dan az olan malul ve engellilerin adlarına kayıt ve tescilli taşıtlarda engelliliklerine uygun bir tertibat bulunmaması halinde bu taşıtlar için motorlu taşıtlar vergisi istisnası

uygulanmamaktadır. Buna göre, otomatik vitesli taşıtlar, sağ ayağında veya sağ bacağında engelliliği bulunanların engellilik hallerine uygun özel tertibatlı olması halinde motorlu taşıtlar vergisinden istisna olacaktır.

Ancak, anılan Kanun hükmünün malul ve engellilerin engelliliklerine göre ayırım yapılmasını öngören bir amaç gütmesi söz konusu olmayacağından; sağlık raporunda sadece sol alt ekstremitde de (ayak veya bacakta) engelliliği olduğu belirtilen malul ve engellilerin otomatik vitesli taşıtlarının başkaca özel tertibat yapılmasına gerek olmaksızın, malul ve engelli adına kayıt ve tescil edildiği tarihten itibaren motorlu taşıtlar vergisinden istisna olması gerekmektedir.

D. KATMA DEĞER VERGİSİNDE SAĞLANAN VERGİ AVANTAJLARI

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda, gerek engel durumuna göre tüm vücut fonksiyon kaybı oranı (engellilik derecesi) %90 ve daha fazla olan malul ve engellilerin kendi adlarına kayıt ve tescil edilmiş olan taşıtlar için gerekse engel durumuna göre tüm vücut fonksiyon kaybı oranı (engellilik derecesi) %90'dan az olan malul ve engellilerin adlarına kayıt ve tescilli olan ve engellilik haline uygun özel tertibatlı taşıt veya özel tertibatlı hale getirilmiş taşıtlar için, istisnai bir düzenleme bulunmamaktadır.

Ancak engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programları, Katma Değer Vergisinden istisna edilmiştir.

Buna göre; münhasıran engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç (örneğin, görme engellilerin kullandıkları baston, yazı makinesi, kabartma klavye, sesli kitap; ortopedik engellilerin kullandıkları ortez protez gibi cihazlar) ile özel bilgisayar programları istisna kapsamında kabul edilecektir.

E. EMLAK VERGİSİNDE SAĞLANAN VERGİ AVANTAJLARI

Malul ve engellilere vergi açısından sağlanan imkânlardan biri de Emlak Vergisinde uygulanmaya başlanan indirimli vergi oranı uygulamasıdır.

Emlak Vergisi Kanunu'nun değiştirilen 8. maddesine göre; Türkiye sınırları içinde brüt 200 m2'yi geçmeyen tek meskeni olan engelliler (kullanım hakkına sahip olunması hali dahil) emlak vergisi odemeyeceklerdir.

1. Engelliler Bu Fırsattan Nasıl Yararlanacaklardır?

Engellilerin indirimli bina vergisi oranı (sıfır) uygulamasından yararlanabilmeleri için engelli kimlik kartı sahibi mükellefler, engelli kimlik kartlarını belediye de ilgili görevliye ibraz etmek ve 57 Seri No.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği ekinde yer alan "Tek Meskeni Olan (İntifa Hakkına Sahip olanlar Dhil) Engellilere Ait İndirimli Bina Vergisi Formu" (Ek:5) ekine engelli kimlik kartı fotokopisini eklemek suretiyle indirimli bina vergisi oranı (sıfır) uygulamasından yararlandırılacaklardır. Bu durumdaki mükelleflerden ayrıca tam teşekküllü Devlet hastanesinden alınmış sağlık kurulu raporu istenilmeyecektir.

Engelli kimlik kartı sahibi olmayan mükelleflerin ise, sağlık kurulu raporunun aslını veya onaylı örneğini belediye görevlisine ibraz etmek ve 57 Seri No.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği ekindeki "Tek Meskeni Olan (İntifa Hakkına Sahip Olanlar Dahil) Engellilere Ait İndirimli Bina Vergisi Formu" ekine raporun fotokopisini eklemek suretiyle indirimli bina vergisi oranı (sıfır) uygulamasından yararlanmaları mümkün olacaktır.

İndirimli bina vergisi oranı uygulamasından yararlananların ilk başvurudan sonra engelli kimlik kartı veya süreklilik arz eden engelliler için sağlık kurulu raporu fotokopisinin her yıl yeniden verilmesi gerekmeyip, şartların taşınması halinde indirimli bina vergisi oranının uygulamasına devam edilecektir.

2. Meskeninde Bizzat Oturmayan Engelli, İndirimli (Sıfır) Bina Vergisi Oranından Yararlanabilir mi?

İndirimli vergi oranının uygulanması için meskende bizzat oturma şartı aranmamaktadır. Bu nedenle, sahip olduğu tek meskeni kiraya verip, kendisi başka yerde oturan engelli de diğer şartları taşımak kaydıyla emlak vergisi ödemeyecektir.

3. Tek Meskene Hisseli Olarak Sahip Olan Engelli İçin Emlak Vergisi Uygulaması

200 m²'yi geçmeyen tek meskene hisse ile sahip olunması halinde indirimli vergi oranı, meskenin toplam Emlak Vergisinin hisseye düşenine uygulanacaktır.

4. Herhangi Bir Geliri Bulunan Engelli, İndirimli (Sıfır) Bina Vergisi Oranından Yararlanabilir mi?

Engellinin indirimli emlak vergisi oranından yararlanabilmesi için herhangi bir gelirin bulunmaması şartı aranmamaktadır.

5. Engellinin İndirimli (Sıfır) Bina Vergisi Oranından Yararlanabilmesi İçin Engel Durumunun Belli Bir Oranın Üzerinde Olması Gerekli mi?

İndirimli (sıfır) bina vergisi oranından yararlanmak isteyen engellide, engel durumunun belli bir oranın üzerinde olması şartı aranmamaktadır.

6. Birden Fazla Meskene Sahip Olan Engelliler İçin Emlak Vergisi Uygulaması

- Birden fazla meskeni olanlar,
- Birden fazla meskende hisseye sahip olanlar,
- 200 m²'yi geçen tek konuta sahip olanlar,

İndirimli (sıfır) bina vergisi oranından yararlanamayacaklardır.

Ayrıca belirli zamanlarda dinlenme amacıyla kullanılan meskenler içinde vergi oranında bir indirim uygulanmayacaktır.

İndirimli vergi oranından yararlanan mükelleflerin, gerekli şartlardan herhangi birini kaybetmeleri halinde, bu durumu mükellefiyetlerinin bulunduğu belediyeye bildirmeleri gerekmektedir.

Gerçek dışı beyanda bulunmak suretiyle Emlak Vergisi ödemeyen engelliler ile durumlarında meydana gelen değişikliği bildirmeyen engellilerden alınması gereken Emlak Vergisi, cezalı olarak gecikme faizi ile birlikte tahsil edilecektir.

EKLER

EK-1 DİLEKÇE (ÇALIŞAN KENDİSİ / BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLAN İÇİN)

**1).....VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI / DEFTERDARLIK MAKAMINA
(Gelir Müdürlüğü)**

2)..... VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE *

3)..... MAL MÜDÜRLÜĞÜ'NE *

.....'nda görev yapmaktayım. Bakmakla yükümlü bulunduğumrahatsızlığı rahatsızlığım nedeniyle 193sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 3239 Sayılı Kanunla değişik 31. maddesinde öngörülen Engellilik indiriminden yararlanmak istiyorum.

Gereğini müsaadelerinize arz ederim. / /

İmza

BAŞVURU YAPANIN

Adı ve Soyadı :

İkametgah Adresi :

.....

.....

Telefon Numarası :

Çalıştığı İşyerinin Adı ve Ünvanı:

İşyeri Adresi :

.....

Telefon Numarası :

EKLERİ:

1- () 3 Adet Fotoğraf

2- () Çalıştığı Yerden Çalıştığına Dair Yazı

3- () İşçi ise Sigorta Giriş Bildirgesi veya Son Dört Aylık Bordro

4- () Nüfus Cüzdanı Fotokopisi

5- () Bakmakla Yükümlü Olduğunu Bildirir Yazı

6- () Sağlık Karnesi Fotokopisi

7- ()gün vesayılıHastanesi'nden alınan Sağlık Kurulu Raporu Aslı

EK-2 DİLEKÇE (İŞYERİ YAZISI)

1).....VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI / DEFTERDARLIK MAKAMINA *
(Gelir Müdürlüğü)

2)..... VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE *

3)..... MAL MÜDÜRLÜĞÜ'NE *

.....isimli personelimiz.....sigorta sicil numarası ile...../.../.....
tarihinden itibaren işyerimizde çalışmaya başlamış olup halen görevine devam etmektedir.
Engellilik indiriminden faydalanması için gereğinin yapılmasını arz ederim.

ADRES:

Tarih.../.../2013

İşyeri yetkilisi

İmza Kaşe

EK-3 DİLEKÇE (SERBEST MESLEK ERBABI/BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLDUĞU İÇİN)

1).....VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI / DEFTERDARLIK MAKAMINA*
(Gelir Müdürlüğü)

2)..... VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE *

3)..... MAL MÜDÜRLÜĞÜ'NE *

İlimiz Vergi Dairesinde Vergi kimlik numarasındafaa-
liyetimden dolayı gerçek usulde vergilendirilen Engelli serbest meslek erbabıyım. Bakmakla
yükümlü bulunduğumrahatsızlığı/

rahatsızlığım nedeniyle 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 3239 Sayılı Kanunla değişik 31.
ve 89. maddesinin birinci fıkrasının 3 numaralı bendinde öngörülen Engellilik indiriminden
yararlanmak istiyorum.

Gereğini müsadelerinize arz ederim. / /

İmza

BAŞVURU YAPANIN

Adı ve Soyadı :

İkametgah Adresi :

.....

.....

Telefon Numarası :

İşyerinin Adı ve Ünvanı:.....

İşyeri Adresi :

.....

Telefon Numarası :

EKLERİ:

1- (3) Adet Fotoğraf

2- () Vergi Kimlik Numarasını Gösterir Belge

3- () Nüfus Cüzdanı Fotokopisi

4- () Bakmakla Yükümlü Olduğunu Bildirir Yazı

5- () Sağlık Karnesi Fotokopisi

6- ()gün vesayılıHastanesi'nden alınan Sağlık Kuru-
lu Raporu Aslı

EK-4 DİLEKÇE (BASİT USUL MÜKELLEF İÇİN)

1).....VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI / DEFTERDARLIK MAKAMINA*
(Gelir Müdürlüğü)

2)..... VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE *

3)..... MAL MÜDÜRLÜĞÜ'NE *

İlimiz Vergi Dairesinde Vergi kimlik numarasında faaliyetimden dolayı basit usulde vergilendirilen Engelli mükellefi m. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 3239 Sayılı Kanunla değişik 31. Maddesi ve 89. maddesinin birinci fıkrasının 3 numaralı bendinde öngörülen Engellilik indiriminden yararlanmak için

Gereğini müsadelerinize arz ederim. / /

İmza

BAŞVURU YAPANIN

Adı ve Soyadı :

İkametgah Adresi :

.....

.....

Telefon Numarası :

İşyerinin Adı ve Ünvanı:.....

İşyeri Adresi :

.....

Telefon Numarası :

EKLERİ:

1- (3) Adet Fotoğraf

2- () Vergi Kimlik Numarasını Gösterir Belge

3- () Nüfus Cüzdanı Fotokopisi

4- ()gün vesayılıHastanesi'nden alınan Sağlık Kurulu Raporu Aslı

(*) Engellilik indiriminden yararlanmak isteyen Engelliler gerekli belgelerle birlikte Vergi Dairesi Başkanlığı olan illerde ilgili Grup Müdürlüğüne, Vergi Dairesi Başkanlığı olmayan illerde ise Defterdarlıklara bağlı Gelir Müdürlüğüne, Bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, Vergi Dairesi bulunmayan ilçelerde ise Mal müdürlüklerine bir dilekçe ile başvuracaklardır. Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Konya, Kocaeli, Malatya, Manisa, Mersin, Muğla, Samsun, Sakarya, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Zonguldak illerinde yaşıyorsanız bu dilekçeyi "Vergi Dairesi Başkanlığı Makamı"na; diğer illerde yaşıyorsanız

"Defterdarlık Makamı"na yazmanız gerekmektedir.

**EK-5 TEK MESKENİ OLAN (İNTİFA HAKKINA SAHİP OLANLAR DÂHİL)
ENGELLİLERE AİT İNDİRİMLİ BİNA VERGİSİ BİLDİRİM FORMU**

Tarih:/...../.....

.....**BELEDİYE BAŞKANLIĞINA**

Emlâk Vergisi Kanununun 8 inci maddesi uyarınca aşağıda vasıfları açıklanan meskenime indirimli bina vergisi oranı uygulanmasını talep ediyorum. Türkiye sınırları içinde hisseli veya tam mülkiyet kapsamında brüt yüzölçümü 200 m²yi geçmeyen tek meskenim dışında başka meskenim bulunmamakta olup bu mesken muayyen zamanlarda dinlenme amacıyla değil, daimi olarak kullanılmaktadır.

Bu bilgilerin doğruluğunu kabul eder, gereğini arz ederim.

ADRES: MÜKELLEF

Adı ve Soyadı

(İmza)

GAYRİMENKULÜN:

Bina Vergisi Sicil No :

Belediyenin Adı :

Mahallesi :

Cadde ve Sokağı :

Kapı ve Daire No :

Pafta No :

Ada No :

Parsel No :

EK - Engelli kimlik kartı fotokopisi veya sağlık kurulu raporu fotokopisi.

EK - 6

MALÛL VE ENGELLİLER ADINA KAYIT VE TESCİLLİ TAŞITLARDA MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ İSTİSNASI BİLDİRİM FORMU

A – MALÛL VE ENGELLİLERE AİT BİLGİLER	
T.C. Kimlik Numarası	
Adı-Soyadı	
İkametgâh Adresi	
B – TAŞITA AİT BİLGİLER	
Tescil Tarihi	
Plaka Numarası	
Markası	
Modeli	
Cinsi	
Tipi	
Silindir Hacmi (cm ³)	
Motor Numarası	
Şasi Numarası	
C – SAĞLIK KURULU RAPORU İLE İLGİLİ BİLGİLER	
Sağlık Kurulu Raporunu Veren Hastane	
Sağlık Kurulu Rapor Tarihi	
Sağlık Kurulu Rapor Numarası	
Engellilik Derecesi	
D – DİĞER BİLGİLER	
Taşıt ilk iktisabında Özel Tüketim Vergisinden istisna ise belirtilir.	
Bildirimi Teslim Alan Adı-Soyadı İmza Mühür	Bildirimi Düzenleyen Adı-Soyadı İmza

EK - 7

ÜÇÜNCÜ DERECEYE KADAR KAN HİSİMLARI ve SIHRİ (KAYIN) HİSİMLAR

KAN HİSİMLARI	SIHRİ (KAYIN) HİSİMLAR
Birinci Derecede Kan Hısımları	Birinci Derecede Sihri (Kayın) Hısımlar
Kişinin; - Çocukları, - Annesi, - Babası.	Kişinin; - Eşinin Annesi, - Eşinin Babası.
İkinci Derecede Kan Hısımları	İkinci Derecede Sihri (Kayın) Hısımlar
Kişinin; - Kardeşleri, - Torunları, - Büyük annesi, - Büyük babası.	Kişinin; - Eşinin kardeşleri (kayın, baldız, görünmce), - Eşinin büyük annesi, - Eşinin büyük babası.
Üçüncü Derecede Kan Hısımları	Üçüncü Derecede Sihri (Kayın) Hısımlar
Kişinin; - Kardeşinin çocukları (yeğenleri), - Dayısı, - Amcası, - Halası, - Teyzesi.	Kişinin; - Eşinin kardeş çocukları (kayın, baldız ve görünmce çocukları), - Eşinin dayısı, - Eşinin amcası, - Eşinin halası, - Eşinin teyzesi.
NOT: Evlatlık, öz çocukla aynı hükümlere tabidir.	

EK -8

(II) SAYILI LİSTE			
G.T.İ.P. NO	Mal İsmi	Vergi Oranı (%)	
8701.20	Yarı römorkler için çekiciler	4	
87.02	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dahil) motorlu taşıtlar		
87.03	Otobüs	1	
	Midibüs	4	
	Minibüs	9	
	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (87.02 pozisyonuna girenler hariç) (steysin vagonlar ve yarış arabaları dahil) [Yalnız binek otomobilleri, steysin vagonlar, yarış arabaları, arazi taşıtları vb., (Para arabaları dahil), motorlu karavanlar, elektrik, gaz, güneş enerjili vb. motorlu taşıtlar.] [Ambulanslar, mahkum taşımaya mahsus arabalar, cenaze arabaları, itfaiye öncü arabaları gibi özel amaçla yapılmış motorlu taşıtlar, özellikle kar üzerinde hareket etmek için dizayn edilmiş sıkıştırma ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu olanlar (dizel veya yarı dizel) veya kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu taşıtlar, diğerleri (Golf arabaları vb. taşıtlar) hariç]		
	-Yük taşımada kullanılıp azami ağırlığı 3,5 tonu aşmayan ve yolcu taşıma kapasitesi (Yolcu taşıma kapasitesi sürücü dâhil toplam yolcu sayısının 70 kilogramla çarpılması suretiyle hesaplanır. Bu hesaplamada koltuk olmasa dahi, koltuk montajı için bulunan sabit tertibatlar da koltuk olarak dikkate alınır) istiap haddinin (bir aracın güvenle taşıyabileceği sürücü ve yolcu dâhil toplam yük ağırlığı) % 50'sinin altında olan motorlu araçlardan (bütün tekerlekleri motordan güç alan veya alabilenler, binek otomobilleri, steysin vagonlar, yarış arabaları, arazi taşıtları hariç)		
	İstiap haddi 850 kilogramı geçmeyip motor silindir hacmi 2000 cm ³ 'ün altında olanlar	15	
	İstiap haddi 850 kilogramı geçip motor silindir hacmi 2800 cm ³ 'ün altında olanlar	15	
	Sadece elektrik motorlu olanlar	10	
	- Sürücü dahil 9 kişilik oturma yeri olanlardan Motor silindir hacmi 3200 cm ³ 'ü geçmeyenler	15	
	Sadece elektrik motorlu olanlar	10	
	-Diğerleri		
	Motor silindir hacmi 1600 cm ³ 'ü geçmeyenler	40	
	Motor silindir hacmi 1600 cm ³ 'ü geçen fakat 2000 cm ³ 'ü geçmeyenler	80	
	Motor silindir hacmi 2000 cm ³ 'ü geçenler	130	
	Sadece elektrik motorlu olanlar		
Motor gücü 85 kW 'ı geçmeyenler	3		
Motor gücü 85 kW'ı geçen fakat 120 kW'ı geçmeyenler	7		
Motor gücü 120 kW'ı geçenler	15		

8703.10.11.00.00	Özellikle kar üzerinde hareket etmek için dizayn edilmiş sıkıştırma ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu olanlar (dizel veya yarı dizel) veya kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlu taşıtlar	6,7
8703.10.18.00.00	Diğerleri (Golf arabaları vb. taşıtlar)	6,7
87.04	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	
	(Yalnız kayıt ve tescile tabi olanlar)	
	- Azami yüklü kütlesi 4700 kilogramı geçmeyip sürücü sırasından başka oturma yeri veya sürücü sırası dışında yanda pencereleri olanlar (kapalı kasalı olmayanlardan motor silindir hacmi 3200 cm ³ 'ü geçmeyenler hariç);	
	Motor silindir hacmi 3000 cm ³ 'ü geçmeyenler	10
	Motor silindir hacmi 3000 cm ³ 'ü geçen fakat 4000 cm ³ 'ü geçmeyenler	52
	Motor silindir hacmi 4000 cm ³ 'ü geçenler	75
	Sadece elektrik motorlu olanlar	
	Motor gücü 85 kW 'ı geçmeyenler	10
	Motor gücü 85 kW'ı geçen fakat 120 kW'ı geçmeyenler	52
	Motor gücü 120 kW'ı geçenler	75
	- Kapalı kasalı olup istiap haddi 620 kilogramın altında olanlar	
	Sadece elektrik motorlu olanlar	10
	Diğerleri	10
	- Diğerleri	
Sadece elektrik motorlu olanlar	4	
Diğerleri	4	
87.05	Özel amaçlı motorlu taşıtlar (insan veya eşya taşımak üzere özel olarak yapılmış olanlar hariç) (Örneğin; kurtarıcılar, vinçli taşıtlar, itfaiye taşıtları, beton karıştırıcı ile mücehhez taşıtlar, yol süpürmeye mahsus arabalar, tohum, gübre, zift, su ve benzerlerini püskürten arabalar, seyyar atölyeler, seyyar radyoloji üniteleri) [[Yalnız kayıt ve tescile tabi olanlar] (İtfaiye taşıtları hariç)]	4
87.09	Fabrika, antrepo, liman veya havalimanlarında kısa mesafelerde eşya taşımaya mahsus, kaldırma tertibatı ile donatılmamış kendinden hareketli yük arabaları; demiryolu istasyon platformlarında kullanılan türde çekiciler; bu taşıtların aksam ve parçaları	4
87.11	Motosikletler (mopedler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler (sepetler hariç) (Sadece elektrik motorlu olanlar hariç)	
	Motor silindir hacmi 250 cm ³ 'ü geçmeyenler	8

8711.90.00.00.00	Motor silindir hacmi 250 cm ³ 'ü geçenler	37
	Diğerleri (Sadece elektrik motorlu olanlar)	
	Motor gücü 20 kW'ı geçmeyenler	3
	Motor gücü 20 kW'ı geçenler	37
88.02	Diğer hava taşıtları (helikopterler, uçaklar gibi); uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları [(Yalnız helikopterler ve uçaklar) (Askeri, zirai, yangınla mücadelede kullanılan özel yapıdaki helikopterler ve uçaklar hariç)]	0,5
8901.10.10.00.11	18 Gros tonilatoyu geçmeyen gezinti gemileri (Denizde seyretmeye mahsus olanlar)	6,7
8901.10.90.00.11	Yolcu ve gezinti gemileri (Denizde seyretmeye mahsus olmayanlar)	6,7
89.03	Yatlar ve diğer eğlence ve spor tekneleri; kürekli kayıklar ve kanolar (Şişirilebilir olanlar, birim ağırlığı 100 kg.ı geçmeyenler, kürekli kayıklar ve kanolar hariç)	8

NOT : Bu listedeki malların aksam ve parçaları kapsama dahil değildir.

REHBERİMİZE KATKI SUNANLARA TEŞEKKÜRLERİMİZLE...

YAKUP AKKAYA

CHP Genel Başkan Yardımcısı

PROF. DR. HÜLYA GÜVEN

CHP İzmir Milletvekili (24. Dönem)

DR. CELAL DİNÇER

CHP İstanbul Milletvekili (24. Dönem)

ERMAN ERANIL

CHP Engelliler Üst Kurulu Sekreteri

ATİLA TEKCAN

CHP Engelliler Üst Kurulu Üyesi
Karadeniz Bölge Temsilcisi
Mali Müşavir - B.Denetçi

SİNAN KARAHAN

CHP Engelliler Üst Kurulu Üyesi
Marmara Bölge Temsilcisi

AYŞE SARI

Yüksek Hemşire, SİME-SEN Engelliler Komisyon Başkanı
TSK Elele Vakfı GATA Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

 www.facebook.com/CHPEmekBüroları

 www.twitter.com/CHPEmekB

